

ŠOLSKA KNJIŽNICA

Poštna plačana pri pošti 1102 Ljubljana.

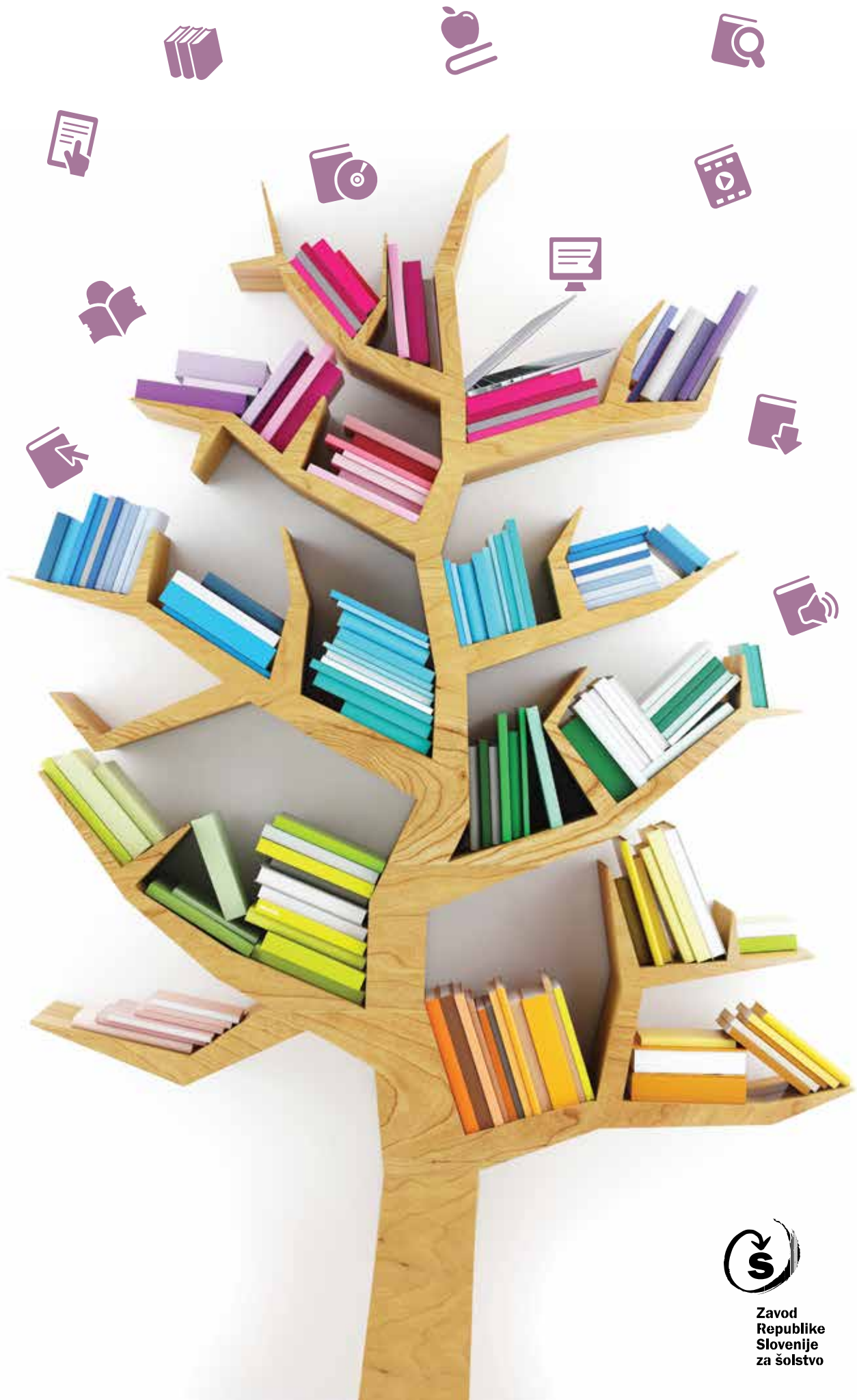
3

LETNIK 31 • 2022

ISSN 0353-8958

9 770353 895004

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

	Mateja Drnovšek Zvonar	
	Uvodnik	3
	Romana Fekonja	
	Biserki v spomin	4
STROKA IN PRAKSA	Polona Končar	
	»Bralci zmagaovalci«: šolsko bralno tekmovanje na Osnovni šoli Horjul	5
	Urška Sotler	
	Evropski dan jezikov in Alma Karlin	12
	Katja Brezovnik	
	Knjižnična vzgoja ob igri »soba pobega« – UDK in decimalna števila	19
	Aleksandra Rožič	
	Projekt OBJEM pri pouku zgodovine	25
	Nataša Markič	
	Promocija poezije: uporaba pesniške zbirke Repki med uro KIZ-a	30
	Nuša Berendijaš	
	Bralni in knjižničarski krožek	34
	Sergeja Apat	
	Tudi jaz zmorem: projekt Erasmus+	38
ODMEVI	Katarina Jesih Šterbenc	
	Bibliopedagoška šola 2022	43
	Jerneja Stoviček	
	Zaključna konferenca projekta Bralna pismenost in razvoj slovenščine – OBJEM	44
	Petra Mikeln	
	»Dobrodušna šestdesetletnica« – jubilej gibanja Bralna značka	45
S KNJIŽNIH POLIC	Gregor Škrlič	
	Predstavitve knjige <i>Nevidna moč knjig</i>	47
	Nina Kranjec	
	Predstavitve knjige Sarah Pavey: <i>Playing Games in the School Library</i>	48
	Andreja Hari	
	Digitalizirani zborniki s področja šolskega knjižničarstva	49
ISKRICA	Katarina Jesih Šterbenc	
	Izum	50

ISSN 0353-8958
SOLSKA KNJIŽNICA
31. letnik
številka 3 (114) 2022

uredništvo: Romana Fekonja (odgovorna urednica), Zavod RS za šolstvo; mag. Mateja Drnovšek Zvonar, Osnovna šola Ljubljana – Polje (gostujoča urednica); Špela Bergoč, Zavod RS za šolstvo; Alja Bratuša, Osnovna šola Polzela; Tadeja Česen Šink, Osnovna šola Naklo; Metka Kostanjevec, Prva gimnazija Maribor; mag. Nada Nedeljko; Zavod RS za šolstvo; Andreja Urbanec, Osnovna šola Orehek, Kranj;
urednica založbe: Simona Vozelj; **lektura:** Valentin Logar;
prevod izvlečkov v angleščino: Ensitra prevajanje, Brigita Vogrinec Škraba s. p.; **oblikovanje:** Studio Aleja d. o. o.; **grafična priprava:** Design Demšar d. o. o., **tisk:** Para tiskarna d. o. o.; **naklada:** 575 izvodov; **letna naročnina** (štiri številke): 33,00 € za šole in druge ustanove, 24,75 € za individualne naročnike, 12,50 € za dijake, študente, upokojenca; 38,00 € za naročnike iz tujine. Cena posamezne številke v prosti prodaji je

11,00 €, dvojne pa 22,00 €; v cenah je vključen DDV;
ustanovitelj in izdajatelj: Zavod Republike Slovenije za šolstvo;
predstavniki: dr. Vinko Logaj; **naslov uredništva:** Romana Fekonja, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor, Trg revolucije 7, 2000 Maribor, tel. 02/320 80 65, e-pošta: revija.solskajniznica@zrss.si;
naročila: Zavod RS za šolstvo – založba, Poljanska cesta 28, 1000 Ljubljana; faks: 01/300 51 99; zalozba@zrss.si.
Revija je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo, pod zaporedno številko 575.
Poštšina plačana pri pošti 1102 Ljubljana.

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

UVODNIK

Mateja Drnovšek Zvonar

Drage bralke in bralci,

Konec šolskega leta je tik pred vrati. V zraku je že čutiti nemir, ki ga prinaša vonj po počitnicah, in malce nervoze ob vseh obveznostih, ki se vedno nakopičijo v zadnjih dneh šolskega leta. Temu hitremu tempu ter prestremu in živahnemu dogajanju na šoli junija se tudi v šolski knjižnici ni mogoče izogniti. Zdi se mi, da imajo učitelji pred zaključkom pouka, še več želja po posebnih urah v knjižnici. Meni osebno v teh dneh nujen in obvezen pripomoček predstavlja »NE POZABI« ali list »TO DO«, na katerega nizam naloge in obveznosti. Ampak neki čudni škratje mi ga vedno znova in znova začarajo. Namesto da bi se seznam krajšal, ker so naloge že opravljene, se vedno bolj daljša.

Eden pomembnejših zaključkov v šolski knjižnici v spomladanskem obdobju je zagotovo bralna značka. Včasih me kar malce zaboli ob dejstvu, koliko truda je danes potrebnega, da se učenci odločijo, da bodo opravljali bralno značko. Smo pa šolski knjižničarji zagotovo mojstri pri inovativnem spodbujanju branja. Tako me je navdušila ideja šolske knjižničarke na Osnovni šoli Horjul o bralcih zmagovalcih. V reviji si lahko preberete, kako celostno je pristopila k celotni akciji spodbujanja branja. Gotovo boste dobili veliko idej in navdiha, da tudi vi poizkusite kaj podobnega.

Vsak konec pa napoveduje nov začetek. Zelo hitro bo ponovno treba nabrati nove ideje in navezati nova sodelovanja z učitelji za naslednje šolsko leto. Ideje za evropski dan jezikov, ki je že takoj konec septembra, si lah-

ko naberete v prispevku Evropski dan jezikov in Alma Karlin.

V zadnjih letih so po vseh večjih in tudi ne tako velikih krajih vedno bolj popularne igre »soba pobega«. Gotovo ste se mnogi že preizkusili v kaki od njih ali pa kak tak preizkus načrtujete letošnje poletje. Zelo je zabavno, zraven pa še malo na preizkušnjo postavimo naše možgančke. Sodelovanje med udeleženci zelo pomaga, da hitreje prideš do rešitve. Ste vedeli, da jo je mogoče izvesti tudi v knjižnici? Preverite, kako se je te zabavne igre lotila knjižničarka na Osnovni šoli Vranksko – Tabor.

Projekt OBJEM je eden bolj prepoznavnih projektov Zavoda RS za šolstvo, njegov cilj pa je razvijanje bralne pismenosti. Seveda tu brez knjižnice nikakor ne gre, tudi pri urah zgodovine ne.

Precej težje kot za prozo je učence navdušiti za prebiranje poezije. Ideje, kako že mlajše učence navdušiti zanjo, se tudi skrivajo na straneh revije. Že vrsto let pa na šolah navdušenje nad knjigami spodbujamo s pomočjo bralnih in knjižničarskih krožkov. Na vsaki šoli krožek organizirajo na svoj način. Če potrebujete kako dodatno idejo, kako bi obogatili svoj krožek ali ga na novo ustanovili, morate samo prelistati revijo do konca. Bralno pismenost pa je mogoče spodbujati tudi prek projekta Erasmus +.

Želim vam, da čim bolj mirno zaključite letošnje šolsko leto. Čez poletje si naberite novih moči za naslednje izzive. Vem, da šolski

knjižničarji in šolske knjižničarke nikoli ne počivate in tudi v času poletnega oddiha nabirate nove ideje za novo šolsko leto. Vedno znova sem namreč navdušena, koliko idej in spodbud imate za še boljšo povezanost šolske

knjižnice in vpetost le-te v dogajanje na šoli. Kako idejo pa le vzemite tudi iz naše revije in jo obogatite po svoje. Naj vam revija Šolska knjižnica krajša vroče dneve in najde kotiček v vaši prtljagi za dopust.

BISERKI V SPOMIN

Marca 2022 smo se zaposleni na ZRSŠ razveselili preklica dela na domu zaradi omejevanja širitve epidemije in smo se veselili srečanja s kolegi na OE Maribor. Žal pa je v tem obdobju ‚vračanja‘ neusmiljeno zarezala novica, da se je kolegica Biserka Lep po hudi bolezni poslovila. Vse nas je pretreslo in težko je bilo spoznanje, da se ne bomo več videli, slišali, pogovarjali.

V težkih časih revije (leta 2015) je Biserka ob prošnji za sodelovanje brez pomisleka privolila v članstvo v uredniškem odboru in skromna, kot je bila, je celo podvomila, da bi bila ustrezna in da bo zmogla.

V tistem času je opravljala delo svetovalke na Oddelku usmerjanja otrok s posebnimi potrebami in se je bila s svojim znanjem pripravljena vključiti in sodelovati v uredniškem odboru revije. Ko smo bili pred izzivom, ali je kakšen prispevek s področja dela z otroki s posebnimi potrebami ustrezen in ali ustreza vsem merilom za objavo, nas je usmerila in podala svoje mnenje. Njeno močno področje je bilo delo z dvojno izjemnimi učenci. Leta 2020 je stopila na pot svetovalke za področje šolskega svetovalnega dela in ob obveznostih tega delovnega mesta je ostala članica uredniškega odbora naše revije.

Šolski knjižničarji smo jo imeli priložnost spoznati tudi na seminarju Bibliopedagoška šola 2018, ko nam je predstavila področje dela z otroki s posebnimi potrebami in kako lahko knjižničarji podpremo tako učitelje pri njihovem delu kot tudi učence s posebnimi potrebami.

Kot odgovorna urednica revije sem Biserki neskončno hvaležna, da je 2015 sprejela nalogo in ponujeno sodelovanje. Vedno sem vedela, da je trdna opora tako v strokovnem kot človeškem pogledu. Velikokrat je znala na problem pogledati z druge strani in skupaj smo našli rešitev.

Biserka, pogrešali bomo tvojo srčnost, zavzetost, predanost, preudarnost, prijaznost in optimizem. Hvala ti za vse.

Romana Fekonja

»Bralci zmagovalci«: šolsko bralno tekmovanje na Osnovni šoli Horjul

“Readers Are Winners”: School Reading Competition at Horjul Elementary School

STROKA in
PRAKSA

Polona Končar

UDK 028.5:37.015.31

Izvleček

Šolsko bralno tekmovanje »Bralci zmagovalci« je bilo na OŠ Horjul prvič organizirano v šolskem letu 2020/2021. Dolgoročni prednostni nalogi šole sta med drugim izboljšati bralno kulturo ter krepiti sodelovanje s starši, zato so bili k projektu povabljeni tudi starši. Tekmovanje je obsegalo več dejavnosti: natečaj za ime tekmovanja, število opravljenih bralnih značk pri učencih in starših posameznega oddelka (v istem letu je bila ustanovljena bralna značka za (stare) starše in zaposlene) ter priprava bralnih kotičkov. Pomembna pri celotnem tekmovanju je bila redna komunikacija med vsemi deležniki. Vse dejavnosti so bile razpršene prek celotnega šolskega leta. Zmagovalna oddelka sta se udeležila nagradnega izleta v neznanu.

Ključne besede:

bralno tekmovanje, spodbujanje branja, komuniciranje, promocija knjižnic, bralni kotički, bralna značka za starše in zaposlene

Keywords:

reading competition, reading promotion, communication, library promotion, reading corners, reading badge for parents and employees

Abstract

The “Readers Are Winners” (“Bralci zmagovalci”) school reading competition at Horjul Elementary School was organized for the first time in the 2020/21 school year. The school’s long-term priorities include improving the reading culture and strengthening cooperation with parents, which is why the parents were invited to participate in the project. The competition comprised several activities: a contest for choosing the name of the competition; determining the number of achieved reading badges among the pupils and parents of each section (a reading badge competition for (grand)parents and employees was designed that year); preparing reading corners. Regular communication between all stakeholders was important throughout the competition. All the activities were distributed throughout the school year. The two winning sections went on a prize trip to an unknown location.

1 UVOD

Na OŠ Horjul se trudimo izboljšati bralno kulturo, saj je to ena izmed naših prednostnih nalog na področju izobraževanja. Bralna kultura obsega »*odnos posameznika in družbe do knjige kot medija in branja kot procesa, torej splet družbenih pojmovanj, vrednot, norm, sporočil v zvezi z branjem. Gre za razvoj bralnih navad, pa tudi za odnos do branja kot procesa in njegove vloge pri razvedrilu, pridobivanju znanja, razvoju posameznika itd.*« (Haramija, D., Vilar, P., 2017) Poleg tega pa je cilj šole tudi okrepiti sodelovanje s starši. Zato smo se v šolskem letu 2020/2021 prvič odločili organizirati šolsko bralno tekmovanje. Pričakovati je bilo, da bo pri tekmovanju, kjer tekmujejo oddelki med seboj, prišlo tako do notranje kot tudi zunanje motiviranih bralcev, saj je bila za zmagovalna oddelka obljubljen privlačna nagrada – izlet v neznano.

Sama še enemu tekmovanju, ki jih v osnovni šoli ni malo, sprva nisem bila naklonjena. Vendar me je k temu spodbudil učenec 9. razreda, ki mi je povedal, da bralne značke od 4. razreda ni več opravljal, ker ni več bilo »mavrične ribice in je bilo to čisto brez zveze«. Razložil mi je, da jim je učiteljica razrednega pouka pripravila plakat s podobo mavrične ribice, kamor so nalepili lusko, ko so prebrali knjigo

za bralno značko. Ko so jo končali, pa so na ribico prilepili zlato lusko. Med seboj so se pri tem spodbujali, saj so želeli, da bi bila njihova mavrična ribica čim bolj pisana.

Tudi ena izmed razrednih učiteljic je predlagala medrazredno tekmovanje, zato sem že v predhodnem šolskem letu začela razmišljati o organizaciji tekmovanja.

2 DEJAVNOSTI

Pred začetkom šolskega leta sem pobudo o šolskem bralnem tekmovanju naslovila na ravnatelja, ki jo je podprl. Nato sem na prvi pedagoški konferenci tekmovanje predstavila učiteljem, ki so idejo in izvedbo sprejeli ter na uvodnih razrednih urah tekmovanje predstavili učencem.

V tekmovanje smo vključili naslednje dejavnosti:

- izbor imena za bralno tekmovanje,
- opravljene bralne značke pri učencih,
- opravljene bralne značke pri (starih) starših,
- izdelava bralnega koticčka.

2.1 IZBOR IMENA ZA BRALNO TEKMOVANJE

Tekmovanju smo želeli dati ime, ki bi ga izbrali učenci, saj bi se z njim tako bolje poistovetili. Na začetku leta je bila to tudi prva dejavnost, ki je posameznemu oddelku že prinesla prve točke. Vsak oddelek je bil pozvan, da naj do 30. septembra predlaga ime, ki naj bo čim bolj izvirno, hudomušno, ima morda lokalno posebnost ...

Posamezni oddelki so predlagali imena, katerih prvi izbor je opravila šolska komisija, sestavljena iz strokovnih delavcev, ki niso razredniki. Za končni izbor najboljših treh imen razredne in predmetne stopnje pa so glasovali znani slovenski pisatelji, ki so v preteklih letih obiskali našo šolo (Boštjan Gorenc - Pižama, Anja Štefan, Ljuba Jenče, Majda Koren, Žiga X Gombač, Primož Suhodolčan), knjižničarka Tilka Jamnik, takratna direktorica JAK Renata Zamida, vodja MKL – enota Horjul Petra Dvojmoč ter župan občine Horjul Janko Prebil. Vsi so se prošnji po sodelovanju z veseljem odzvali.

Slika 1: Plakat z mavrično ribico

Slika 2: Predlagana imena

Sam proces izbiranja imen je bil v posameznih oddelkih zelo intenziven, saj so predlagali ogromno zelo izvirnih imen.

Največ glasov je dobilo ime »Bralci zmagovalci«, tako da se od takrat naše tekmovanje imenuje tako. Sam proces izbiranja imen je bil v posameznih oddelkih zelo intenziven, saj so predlagali ogromno zelo izvirnih imen. Čeprav nekatera imena niso bila izbrana v samem oddelku, pa so bila zelo inovativna. Zato smo razred, ki je predlagal veliko inovativnih imen, med katerimi sta bili zunanjim ocenjevalcem najbolj všeč »knjižna obara« in pa »bralni stroj«, nagradili z nekaj tolažilnimi točkami.

2.2 OPRAVLJENE BRALNE ZNAČKE PRI UČENCIH

Opravljanje bralne značke pri učencih na naši šoli poteka od 17. septembra do 2. aprila. Na razredni stopnji poteka pri razredničarkah, na predmetni pa pri knjižničarki. Opažamo, da v prvih dveh razredih vsi učenci opravijo bralno značko, osip pa se začne že v tretjem razredu in se nadaljuje do petega razreda. Večina učencev, ki do takrat opravi bralno značko, jo opravlja tudi na predmetni stopnji vse do konca šolanja. S šolskim bralnim tekmovanjem smo želeli knjigo postaviti bolj v ospredje, nadejali pa smo se tudi spodbud med sošolci: boljši bralci bi spodbujali slabše, jim priporočali knjige, z njimi prišli v knjižnico. Ker tekmuje posamezen oddelek, smo res opazili, da se tudi slabši bralci potrudijo dokončati bralno značko v želji biti del oddelka, ki bo zmagal na bralnem tekmovanju. Zaključki bralne značke so že nekaj let tradicionalni. Medtem ko so vsi učenci šole vabljeni na obisk pisatelja, saj med njimi ne želimo delati razlik v dostopnosti do

Bralna kultura se začne že v »zibelki branja« – v domačem okolju.

tovrstne kulturne prireditve, ki je sicer ne bi bili deležni, so le tisti učenci, ki opravijo bralno značko, vabljeni v knjižnico, kjer jim priredim pripovedovalsko-ugankarsko urico, v zadnjih letih tudi s pomočjo kamišibaja, nad katerim so navdušeni. Seveda pa sledi tradicionalni sladoleđ, od lanskega leta pa vsak učenec prejme tudi priponko (značko, t. i. »badge«), na katero so vsi zelo ponosni. Nekateri izmed njih so izjavili, da zdaj končno vedo, zakaj se bralni znački reče tako.

Slika 3: Priponka za učence

2.3 OPRAVLJENE BRALNE ZNAČKE PRI (STARIH) STARŠIH

Na šoli se zavedamo, da se bralna kultura začne že v »zibelki branja« (Jamnik, 2002) – v domačem okolju. Starše naših učencev skušamo redno obveščati o »zlatih pravilih«, s pomočjo katerih bomo vsi skupaj, učitelji, knjižničarka in starši vzgojili vseživljenjskega bralca.

Ker smo želeli poudariti, da je eno zlatih, morda celo najpomembnejše, pravil to, da starši berejo sami in so tako največji zgled svojim otrokom, smo v istem šolskem letu staršem in tudi starim staršem ter učiteljem ponudili, da opravijo »bralno značko za starše in zaposlene OŠ Horjul«.

Bralno značko je prvo leto opravilo skoraj 40 (starih) staršev, kar predstavlja 10 % vseh staršev, in dve tretjini strokovnih delavcev. Večina staršev je bila zelo vesela spodbude in so si želeli, da bralno značko zanje ohranimo tudi v prihodnje. Izmed vseh opravljenih bral-

SPOŠTOVANI STARŠI!

Vabimo vas, da upoštevate

4 ZLATA PRAVILA ZA SPODBUJANJE BRANJA

- **VSAK DAN STARŠI BEREMO OTROKU ¼ URE:** če se le da, vsak dan ob približno istem času; opremite se s knjigami, ki bodo všeč vam in vašemu otroku. Naj bo čas s knjigo prijetno preživet čas. Otrok se bo kmalu navadil na pravljico in je ne bo hotel zamuditi. Uživajte v branju! Otroku berite tudi še potem, ko bo že znal brati; vsaj do 5. razreda, saj bo njegov napredek tako večji. Knjiga bo morda edini povezovalni člen med vami in vašim otrokom v problematičnih najstniških letih. Vendar je temelje bolje postaviti že sedaj.
- **OMOGOČIMO OTROKU, DA JE OBKROŽEN S KNJIGAMI:** po možnosti mu kupujemo knjige in/ali obiskujemo knjižnice; naj ima poličko s svojimi knjigami. Raziskave so pokazale, da je domača knjižnica eden bistvenih elementov pri oblikovanju bralca za vse življenje, ki je pomembnejši kot stopnja izobrazbe staršev.
- **RAZUMNO OMEJIMO UPORABO TV-ja, računalniških iger in interneta**
- **KOT STARŠI SMO OTROKU NAJVEČJI ZGLED** – vabimo vas, da tudi vi opravite Bralno značko za (stare) starše in zaposlene OŠ Horjul. Naj vas otrok vidi, kako z užitkom berete ☺! Kmalu vas bo pri tem posnemal.

Naj zlata pravila postanejo prijetna navada.

Slika 4: Eden od nagovorov staršem za upoštevanje štirih zlatih pravil

Številne raziskave kažejo, da je eden izmed pglavitnih pogojev pri spodbujanju branja domača knjižnica.

nih značk je bralno značko opravila četrtnina (starih) očetov. Še več, očitno je bila spodbuda zelo pozitivna, saj so mi nekateri učenci presenečeni prišli povedat, da svoje očete prvič v življenju vidijo brati.

Sodelujoči so morali prebrati pet knjig in izpolniti elektronski obrazec (glej Prilogo 1). S pomočjo priporočenih knjig smo želeli ustvariti tudi nabor knjig za tiste, ki bi želeli namig za dobro čtivo. Nabor priporočenih knjig, ki je objavljen na šolski spletni strani, se ves čas povečuje.

Tudi med učitelji je knjiga večkrat prisotna v naših pogovorih, kar je seveda pozitivno tudi za samo vzdušje na šoli.

Slika 5: Priponka za starše in zaposlene

Žal zaradi omejitev nismo uspeli organizirati zaključne čajanke, smo pa zato vsem sodelujočim podarili priponke.

2.4 IZDELAVA BRALNEGA KOTIČKA

Še zadnja naloga je bila, da vsak oddelek v svojem matičnem razredu izdela bralni kotiček. Kot kažejo številne raziskave, je eden izmed pglavitnih pogojev pri spodbujanju branja domača knjižnica. Ker so učenci v šoli pretežni del aktivno preživetega dneva, smo ta vidik prenesli v šolo.

Želeli smo, da imajo učenci, zlasti v času omejitev zaradi covida-19, ko šolske knjižnice ni bilo mogoče uporabljati kot čitalnico, vsaj v razredu na voljo miren kotiček, kjer lahko prelistajo revijo ali preberejo knjigo. Cilj je bil, da naj bo le-ta izviren, praktičen, prijeten, dobro založen s knjigami in revijami.

Vloga razrednika pri oblikovanju bralnega kotička je ključna, saj učitelj zlasti na razredni stopnji razloži vlogo kotička in pravila njegove uporabe, vendar je pomembno tudi aktivno sodelovanje učencev (Girard, 2018) (npr. izbor slik naslovnice, knjig, pohištva, motivacijskih misli o branju ipd.).

V knjižnici so si učenci izposodili knjige in revije, nekatere so prinesli tudi od doma oz. so jih založile njihove učiteljice. Nekateri razredi so si omislili celo učence, ki so imeli vlogo

knjižničarjev in so skrbeli za urejenost bralnega kotička.

Člani komisije, ki niso bili razredniki, so pri ocenjevanju kotičkov upoštevali izvirnost, natančnost izdelave in uporabnost. Na predmetni stopnji je pri izdelavi kotičkov sodelovalo le nekaj razredov, na razredni pa večina. Tekmovanje je bilo organizirano prvič in še ni zaživelo v polni meri, poleg tega je bila šola več mesecev zaprta in so se učenci na predmetni stopnji posvetili drugim učnim ciljem. V oddelkih, kjer so pripravili kotičke, so učiteljice poročale o pozitivnih vidikih prisotnosti le-teh (tiho branje, pogovor o knjigah med sošolci, priporočanje knjig ipd.).

Slika 6: Bralni kotički

3 NAGRADA

V začetku aprila sta bila razglašena dva zmagovalna razreda (en na razredni, en na predmetni stopnji), ki sta z vsemi dejavnostmi zbrala največ točk (glede podrobnejšega točkovanja glej Prilogo 2). Konkurenca je bila zelo velika na razredni stopnji, na predmetni

pa manj, saj so od osmih oddelkov zelo aktivno pri vseh dejavnostih sodelovali le štirje. Na razredni stopnji, kjer učenci še dokaj aktivno sodelujejo pri bralni znački, je bilo odločilno, da je oddelk sodeloval prav pri vseh dejavnostih. Npr. zmagovalni oddelk ni bil pri vseh dejavnostih prvi, je pa zelo aktivno sodeloval pri vseh, zlasti pa so k zmagi pripomogli tudi starši z opravljenimi bralnimi značkami kot tudi razredničarka, ki se je vse leto trudila s pozitivnimi spodbudami in s tedenskimi obiski knjižnice, kjer so učenci v miru dobili priložnost spoznati poglobljeno branje.

Zmaga je bila okronana z obljubljenim nagradnim izletom v neznano. Učenci so pred izletom sodelovali v kvizu, kjer so s pomočjo namigov ugotovili, da se bodo podali v mesto, ki stoji na skali, 30 m nad kanjonom ene izmed rek, ki je 2. najvišji mestni kanjon v Evropi.

V Kranju so si ogledali mestno jedro, obiskali pa so tudi Mestno knjižnico Kranj, kjer so jih prijazno sprejeli. Učenci in učiteljice so bili navdušeni nad eno najlepših slovenskih knjižnic, o kateri so po končanem izletu navdušeno pripovedovali v šoli. Avtobusni prevoz nam je doniral stalni ponudnik avtobusnih storitev, v Mestni knjižnici Kranj pa so nas tudi sprejeli brezplačno, tako da šola zaradi izleta ni imela stroškov.

4 KOMUNIKACIJA IN PROMOCIJA KNJIŽNIČNIH DEJAVNOSTI

Pri vseh dejavnostih je zelo pomembno primerno in redno obveščanje, ki pa ne sme biti pre pogosto. Ne gre seveda zanemariti dejstva, da je ustno podana informacija še vedno najbolj učinkovita (Delacroix, 2018). Zato sem kot knjižničarka, kolikor mi to čas dopušča, prisotna v zbornici, na pedagoških konferencah, aktivih, roditeljskih sestankih, v jedilnici, tudi na igrišču in v razredih, ko nadomeščam posamezne učne ure, ter kot spremljevalka na različnih dnevih dejavnosti zunaj šolskih prostorov. To so vse priložnosti, ki jih izkoristim, da svoje kolege in učence obveščam o dejavnostih knjižnice, seveda imam s sabo vedno vsaj nekaj starosti učencev primernih knjig. Ne le glede šolskega bralnega tekmovanja, temveč

Če o svojih dejavnostih ne obveščamo, je danes videti tako, kot da jih ne bi izvajali.

tudi o vseh dejavnostih, ki jih pripravljam kot knjižničarka, pisno obveščam na več načinov: učitelje prek e-pošte, učence prek razrednikov, s plakati na šolski informativni tabli in na panoju, vhodnih vratih in na pultu v knjižnici, osebno, ko pridejo v knjižnico sami ali z razredi, starše pa prek spletne strani, eassistenta in lokalnega časopisa. Podajanje informacij mora biti kratko in zgoščeno; učinek se poveča, če jim dodamo kako sliko, če jo »zabelimo« s humorjem ali podamo le delno informacijo ali uganko, ki izzove zanimanje (Delacroix, 2018). Če o svojih dejavnostih ne obveščamo, je danes videti tako, kot da jih ne bi izvajali. Če so informacije o knjigi vseprisotne, vse deležnike redno opominjajo o njeni pomembnosti.

5 SKLEP

Tekmovanje se nadaljuje v letošnjem šolskem letu, z edino razliko, da se ne izbira več imena tekmovanja, saj to že obstaja. Namesto te de-

javnosti smo razpisali likovni natečaj za sliko portreta domačinke Kristine Brenkove, katere 110. obletnico rojstva smo praznovali leta 2021, ali knjižnega junaka iz njenih književnih del. Prvonagrajena ilustracija bo ob koncu šolskega leta natisnjena na znački, ki jo bodo dobili vsi učenci, ki bodo zaključili bralno značko.

O dolgoročnih rezultatih vplivov tekmovanja je še prezgodaj govoriti. Zasediti je bilo navdušenje predvsem mlajših učencev ob vsaki dejavnosti, zato je verjetno, da bodo učenci z leti to tekmovanje posvojili ter aktivno sodelovali tudi v najstniških letih, ko marsikateri ne bere več. Pozitivno so se odzvali tudi starši, za katere upamo, da bodo s pomočjo teh dejavnosti ponotranjili vpliv družinskega branja na razvoj bralcev. Tudi učitelji so se odločili za ponovno izvedbo tekmovanja, za katerega predvidevamo, da bo postalo tradicionalno in bo v prihodnosti prispevalo k razvoju več »bralcev zmagovalcev«.

Viri

- Delacroix, F. (2018). *Communiquer et diffuser des informations au sein d'un établissement scolaire. InterCDI 276*. Pridobljeno 24. 2. 2022 s spletne strani: <http://www.intercdi.org/fiche-intercdi/communiquer-et-diffuser-des-informations-au-sein-dun-etablissement-scolaire/>.
- Girard, E. (2018). *L'engagement des élèves dans le coin lecture au cycle 1*. Pridobljeno 24. 2. 2022 s

spletne strani: <https://dumas.ccsd.cnrs.fr/dumas-01936698/document>.

- Haramija, D., Vilar, P. (2017): Bralna kultura kot pomemben dejavnik razvoja bralne pismenosti. *Otrok in knjiga*, let. 44 (98), str. 5–16.
- Jamnik, T. (2002). *Kdor bere: prispevki h književni in knjižnični vzgoji učencev osnovne šole*. Ljubljana: Educy.

POLONA KONČAR, univ. dipl. bibl. in prof. franc. j. s knjiž., zaposlena na Osnovni šoli Horjul
Naslov: Osnovna šola Horjul, Šolska ul. 44, 1354 Horjul
E-naslov: polona.koncar@oshorjul.si

PRILOGA 1: BRALNA ZNAČKA ZA STARŠE IN ZAPOSLENE NA OŠ HORJUL

Ime in priimek:

Izberite

Navedite vse oddelke vaših otrok oz. vnukov, ki obiskujejo OŠ Horjul:

Avtor prebrane knjige in naslov (mnenje o posamezni knjigi izberite s seznama padajočega menija):

1.

Izberite

2.

Izberite

3.

Izberite

4.

Izberite

5.

Izberite

Zapišite **misli iz vseh knjig**, ki jih priporočate v branje, ali njihova **sporočila**:

1.

2.

3.

4.

5.

Prosim, da obrazec izpolnite v pdf (ne na roko) in ga najkasneje do 2. aprila 2022 pošljete na: polona.koncar@oshorjul.si.

Strinjam se, da izbor mojih knjig z mislimi oz. sporočili (brez mojega imena in priimka) uvrstite na seznam priporočenih knjig, ki bo objavljen na spletni strani OŠ Horjul (izberite):

Izberite

PRILOGA 2: BRALNO TEKMOVANJE OŠ HORJUL

»Ker radi potujemo s knjigami!«

Kdaj? Od 17. septembra 2020 do 2. aprila 2021

Kaj šteje?

- Odstotek opravljenih **BRALNIH ZNAČK PRI UČENCIH** (torej največ 100 točk/oddelek)
- Odstotek opravljenih **BRALNIH ZNAČK PRI (STARIH) STARŠIH** (štejeta največ dva (stara) starša na učenca) (torej največ 100 točk/oddelek)
- **OCENJEVANJE IMENA** ZA BRALNO TEKMOVANJE: prvi trije oddelki z obeh stopenj dobijo 10, 8 oz. 5 točk.
- **OCENJEVANJE BRALNEGA KOTIČKA**: prvi trije najuspešnejši oddelki s predmetne in razredne stopnje dobijo 20, 10 oz. 5 točk.

Če bo na koncu seštevek točk pri dveh razredih iste stopnje enak, bo o zmagovalcu odločil žreb.

Evropski dan jezikov in Alma Karlin

European Day of Languages and Alma Karlin

 Urška Sotler

Izvleček

III. osnovna šola Celje kot mestna šola diha z Almo Karlin, svetovno jezikoslovko, pisateljico in popotnico. Na šoli so se odločili, da na svojevrsten način obeležijo evropski dan jezikov in ga povežejo z Almo Karlin, ki je obvladala deset jezikov in jih s pridom uporabljala na svoji poti okoli sveta. Na evropski dan jezikov, 26. septembra, so pripravili celostni kulturni dan. V svetovljanstvu Alme Karlin in izvrstnem poznavanju jezikov so našli poseben izziv – pomešati različne aktivnosti in jih uspešno vplesti v doživetja poln dan. Nabor aktivnosti je bil pester: turistična vodička je učence popeljala po Almini poti ter jih seznanila z najpomembnejšimi poudarki iz njenega življenja, po vrnitvi v šolo so izpolnili učni list ter poslušali posnetke o Almi, izdelovali so slovarje in prevajali besede v jezike, ki jih je Alma govorila, aktivno so uporabljali sistem COBISS ter ob zaključku dneva prebirali knjige po lastni izbiri v poljubnem jeziku. Kulturni dan je odlično uspel, saj so učenci aktivno sodelovali v vseh dejavnostih, hkrati pa izvedeli veliko o znameniti Celjanki. Pripravili so razstavo, ki je na ogled na šolskih hodnikih, ter se aktivno vključili tudi v projekt Pogum, ki na šoli poteka že vrsto let.

Ključne besede:

Evropa, jeziki, Alma Karlin, evropski dan jezikov, COBISS, slovarji

UDK 811.929Karlin A.M.

Keywords:

Europe, languages, Alma Karlin, European Day of Languages, COBISS, dictionaries

Abstract

As an urban school, the 3rd Elementary School in Celje lives and breathes with Alma Karlin, a worldly linguist, writer and traveller. The school decided to commemorate the European Day of Languages in a unique way and connect it with Alma Karlin who was fluent in ten languages, which came in handy on her journey around the world. The school held an all-round culture day on the European Day of Languages on 26 September. Alma Karlin's worldliness and her fluency in languages gave the idea for a special challenge – to combine different activities and successfully integrate them into an eventful day. The school prepared diverse activities: a tourist guide led the pupils on Alma's journey and presented the most important highlights of her life; after returning to school, they filled in a worksheet and listened to recordings about Alma; they made dictionaries and translated words into the languages spoken by Alma; they actively used the COBISS system and at the end of the day read their preferred books in the language of their choosing. The culture day was a great success, as the pupils actively participated in all the activities and learned a great deal about this famous woman from Celje. They prepared an exhibition that is on display in the school hallways and became actively involved in the "Courage" ("Pogum") project, which has been implemented at the school for a number of years.

UVOD

Kot šolska knjižničarka in geografinja se na šoli vključujem v številne projekte, kulturne in tehniške dneve, ekskurzije, prireditve in imam še druge zadolžitve. Tako smo v začetku šolskega leta ob načrtovanju kulturnih dni prišli na idejo, da bi v 6. razredu prvič nekoliko obširneje spregovorili o evropskem dnevu jezikov ter ga povezali z našo Celjanko Almo Karlin. Izbor evropskega dne jezikov je bil povsem praktičen. V času epidemije se ni vedelo vnaprej, koliko časa in ali sploh bodo šole odprte, zato smo želeli skupaj z učitelji slovenščine izkoristiti september za vsaj en celostni kulturni dan. Evropski dan jezikov, 26. september, je dal odlično podlago za aktivnosti, ki smo jih načrtovali. Hkrati pa smo evropski dan jezikov povezali s svetovno popotnico in pisateljico Almo Karlin. V njenem svetovljanstvu in izvrstnem poznavanju jezikov smo našli poseben izziv – pomešati različne aktivnosti in jih uspešno vplesti v doživetja poln dan. Prepričani smo, da nam je uspelo. V nadaljevanju predstavljam organizacijo in posamezne dejavnosti, ki so bile vključene v celostni kulturni dan.

Namen projekta je pri učencih spodbuditi samoiniciativnost in aktivno udeležbo pri učnih urah/sklopih. Učitelj se tako iz podajalca učne snovi prelevi v koordinatorja oziroma mentorja.

1 ORGANIZACIJA KULTURNEGA DNE

Organizacija kulturnega dne je zahtevala precej načrtovanja, a je bila olajševalna okoliščina dejstvo, da so razredničarke oddelkov 6. razreda, v katerih smo izvedli kulturni dan, tudi učiteljice slovenščine. Tako je prihajalo do manj logističnih težav, kot pa bi jih bilo, če bi bili razredniki učitelji drugih predmetov. Upoštevati je treba tudi dejstvo, da je bil september 2021 čas, ko se je mešanje skupin zaradi pandemije covid-19 odsvetovalo. Pri kulturnem dnevu smo tako sodelovale tri učiteljice slovenščine, razredničarke oddelkov 6. razreda, turistična vodička Urša Sreš, ki se intenzivneje ukvarja tudi z vodenjem po Celju, in eno izmed vodenj se imenuje Po Alminih poteh, ter knjižničarka Urška Sotler.

Učenci so izvajali aktivnosti po točno določenem urniku; vsaka ura za eno aktivnost. S seboj so prinesli knjige za bralno uro, pisala in zvezek za slovenščino. Še posebej jim je bilo všeč, da so lahko na kulturni dan izjemoma s

sabo prinesli tudi telefone. Uporabili so jih za koristen namen: iskanje po spletnih slovarjih in COBISS-u.

Cilji kulturnega dne so bili:

- spoznati evropski dan jezikov kot pomemben dan Evropejcev, da se zavedajo pomembnosti in unikatnosti svojih maternih jezikov,
- bolje spoznati znamenito Celjanko Almo Karlin, ki jo kot Celjani moramo poznati, pa jo pogosto premalo,
- uriti različne vrste pismenosti: bralno pismenost, funkcionalno pismenost, digitalno pismenost
- podrobno spoznati sistem COBISS ter ga aktivno uporabljati,
- medpredmetno povezovanje med slovenščino, likovno umetnostjo in knjižničnimi informacijskimi znanji.

S kulturnim dnevom smo uresničili tudi eno izmed dejavnosti projekta POGUM, ki ga na šoli izvajamo peto šolsko leto. Namen projekta je pri učencih spodbuditi samoiniciativnost in aktivno udeležbo pri učnih urah/sklopih. Učitelj se tako iz podajalca učne snovi prelevi v koordinatorja oziroma mentorja. Učinek, ki ga želimo doseči, je podjeten učenec, ki razmišlja samostojno, vidi priložnosti, daje predloge/pobude ter se uči delovati v tandemu ali v skupini. V zadnjih dveh šolskih letih smo se kot šola osredotočili na razvijanje digitalne kompetence – digitalne pismenosti in kulture, kar je odlično sovpadalo s kulturnim dnevom, pa tudi s knjižničnimi informacijskimi znanji, ki jih izvajam v knjižnici. Le-ta že v osnovi obsegajo delo z digitalnimi orodji (COBISS, iskanje informacij po spletu, brskanje po spletnih straneh in iskanje informacij itd.), zato se je pred izvedbo kulturnega dne na temo Alme Karlin ponudila idealna priložnost za medpredmetno povezavo knjižnice, projekta Pogum in tima slovenistk.

2 AKTIVNOSTI NA KULTURNEM DNEVU

2.1 PO ALMINI POTI

Celjanka Alma Maximiliana Karlin (1889–1950), svetovna popotnica, pisateljica, ljubiteljska raziskovalka, poliglotka in teozofinja je

Almino znanje jezikov je bilo izhodišče za tretjo dejavnost kulturnega dne, saj so učenci razvijali digitalno pismenost, tako da so na spletu na tablicah in na svojih telefonih uporabljali spletne slovarje ter prevajali izbrane besede.

v letih 1919–1927 prepotovala svet. Potovala je sama, kontinuirano osem let in se po poti preživljala z lastnim delom. Narava njenega potovanja jo umešča med največje popotnike vseh časov. Obvladala je devet tujih jezikov, obenem pa je zelo slabo govorila slovensko. Rojena je bila v času hudih nacionalnih trenj med Slovenci in celjskimi Nemci. Čeprav je bila slovenskega rodu, je bila vzgojena kot Nemka. Vsa svoja dela je napisala v nemščini. Slavo in uspeh, o katerih je sanjara kot mlado dekle, ji je prinesla potopisna trilogija, ki je izšla v letih 1929–1933 (Alma, 2021).

Kljub temu da je Alma Karlin Celjanka, pa učenci, zlasti šestošolci, o njej vedo zelo malo, skorajda nič. Presenetljivo je, da je tudi v učnem načrtu za slovenščino in geografijo v osnovni šoli ne najdemo, pa čeprav gre za eno največjih popotnic vseh časov. Resda jo kot mestna celjska šola velikokrat omenjamo pri vseh predmetih, zlasti pri geografiji 9. razreda (geografija Slovenije), a želeli bi, da učenci o njej vedo več. Da bi izvedeli nekatere najpomembnejše poudarke iz njenega življenja, smo k sodelovanju povabili turistično vodičko Uršo Sreš, ki je učence popeljala po Almini poti v Celju: sprehodili so se od šole do spominske plošče, ki stoji na mestu Almine (porušene) rojstne hiše, od tam do Alminega spomenika, ki stoji pred železniško postajo, od koder je Alma s svojim pisalnim strojem Eriko odšla v svet. Spomenik je umetniško darilo Ane Četković Vodovnik in njenega soproga, akademskega kiparja Vasilija Četkovića - Vaska, ki se

je navdušil nad Almo Karlin na pobudo svoje žene. Karlinova je svoja potopisna doživetja ter običaje, vraže, noše in življenjske navade različnih kultur in ljudstev zapisovala in tkala v zgodbe, ki jih je učencem pripovedovala Urša Sreš in jih pritegnila, da so ji z veseljem prisluhnili in se pri tem tudi veliko naučili.

2.2 POGOVOR O ALMI KARLIN

Polni vtisov o življenju Alme Karlin so se učenci vrnili v šolo. Z učiteljicami slovenščine so imeli po vrnitvi pogovor o slišnem. Povedali so, kaj se jim je najbolj vtisnilo v spomin, s pomočjo zvočnih in videoposnetkov so ponovili in utrdili usvojeno znanje, nato pa izpolnili učni list, kjer so morali vstaviti manjkajoče besede ter določiti pot, po kateri je potovala Alma, ter tako zaokrožili zanimivo življenje slovite Celjanke.

2.3 EVROPSKI DAN JEZIKOV

Alma Karlin je govorila najmanj 9 jezikov: angleško, nemško, francosko, dansko, norveško, rusko, špansko, japonsko in kitajsko. Že leta 1908 je v Celju odprla jezikovno šolo. Močno je verjela vase in v svoje znanje jezikov, tako da se je odpravila na pot okoli sveta, kjer ji jeziki niso pomagali le pri sporazumevanju, ampak tudi pri financiranju poti. Jezike je poučevala v Peruju, na Japonskem je učila italijanščino, v Peruju angleščino, na Havajih pa je prevajala strokovno literaturo v nemščino. Almino znanje jezikov je bilo izhodišče za tretjo dejavnost kulturnega dne, saj so učenci razvijali digitalno pismenost, tako da so na spletu na tablicah in

Slika 1: Spominska plošča

Slika 2: Spomenik Alme Karlin

Slika 3: Po Almini poti v Celju

na svojih telefonih uporabljali spletne slovarje ter prevajali izbrane besede v jezike, ki jih je govorila Alma Karlin.

6. a je izbrane besede prevajal in jih zapisal v obliki listov na drevesu. 6. b se je posvetil Almini Eriki in izdeloval knjižna kazala, na katerih so bile izbrane besede prevedene v različne jezike. Učenci 6. c so si ogledali razglednice, ki jih je Alma pošiljala domov s potovanj, in prevajali besede, ki so se jim porajale ob ogledu razglednic. Le-te so umestili na zemljevid sveta in vrisali Almino pot okoli sveta.

2.4 EVROPSKI DAN JEZIKOV IN COBISS

Učenci 6. razreda v večini še niso večši uporabe sistema COBISS, ker pa je šola polnopravna

članica sistema COBISS, je 6. razred čas, da postanejo redni uporabniki. Učenci posameznega oddelka so v računalnici spoznali program COBISS in postali aktivni člani njegove mreže. Pripravila sem učni list, ki se je posredno navezoval na evropski dan jezikov in Almo Karlin, učenci pa so na voden način vadili uporabo in iskanje po sistemu COBISS. Ker sva bili učencem v pomoč tako knjižničarka kot učiteljica slovenščine, je delo potekalo hitreje in učinkoviteje. Učenci so tako prejeli prve napotke za uporabo sistema COBISS, seveda pa je njihova naloga, da sistem čim večkrat tudi uporabljajo.

2.5 BRALNA URICA

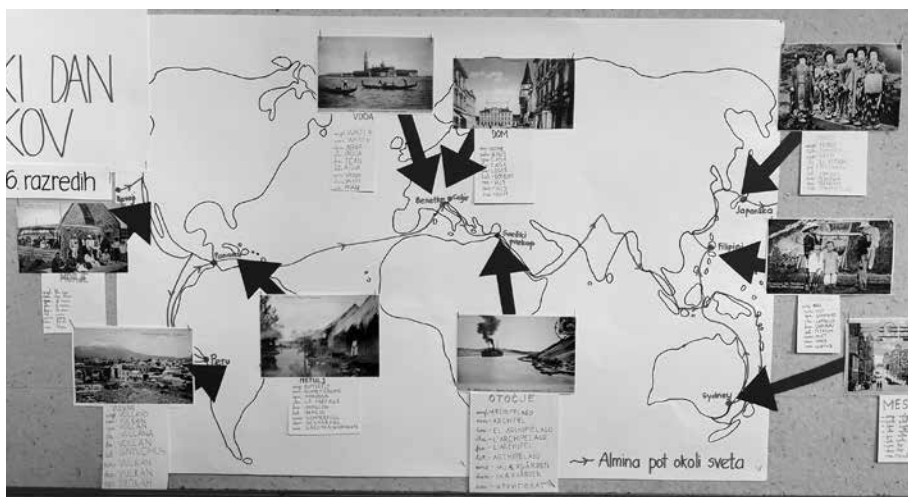
Za konec pestrega dne je sledila še bralna urica, saj na šoli že vrsto let poteka projekt Šola

Slika 4: Del razstave o kulturnem dnevu

Slika 5: Ustvarjanje slovarjev v šoli

Slika 6: Pot Alme Karlin z razglednicami, ki jih je pošiljala domov

Slika 7: Mnogi so pisalni stroj uporabljali prvič

bere, ko vsi učenci in učitelji štirikrat letno, navadno v okviru kulturnih dni, posvetimo eno učno uro branju knjig po lastnem izboru. Tako smo posvetili del kulturnega dne tudi bralni pismenosti. Tokrat so učenci brali knjige po svojem izboru, tako tematsko kot tudi jezikovno.

3 EVALVACIJA KULTURNEGA DNE

Kulturni dan je bil tokrat izveden prvič. Tako se je ponudilo veliko idej in hkrati tudi veliko možnosti za izboljšave. Učenci so bili pri delu aktivni in po njihovih besedah so se o Almi Karlin veliko naučili.

Evalvacija sodelujočih:

- izbor različnih aktivnosti je bil zelo primeren, le premalo časa je bilo za izvedbo delavnic, zmanjkalo je časa za dokončanje slovarčkov ter umestitev na zemljevid sveta,
- učenci so imeli tudi kar nekaj težav s tem, kje ležijo posamezni kraji, ki jih je Alma Karlin obiskala, saj jim geografija sveta (še) ni dobro poznana,
- bralno urico bi lahko pustili za čas, ko bremo vsi na šoli (projekt Šola bere),
- učencem je bilo nadvse všeč, da so smeli

iskati besede po spletu in pri tem uporabljati svoje telefone; učenci so se čudili, kako so si nekateri jeziki podobni,

- učenci so veliko odnesli od čudovitega vodenja gospe Urše Sreš, točno je vedela, s katerimi zgodbami iz Alminega življenja to svetovno popotnico približati šestošolcem,
- učencem je bil kulturni dan všeč, zanimivo jim je bilo sodelovati in povedali so, da so se veliko naučili.

Mnenje vseh sodelujočih pri kulturnem dnevu je, da je bila razstava, ki sem jo pripravila po koncu kulturnega dne, pika na i le-temu, zato menimo, da bi tak kulturni dan uvrstile med stalnice šolskega letnega delovnega načrta za 6. razred.

4 SKLEP

Alma Karlin je ena izmed znamenitih Celjank in Slovenk, ki jo še vedno slabo poznamo. Glede na to, da živimo v središču Celja, menimo, da je 6. razred skrajni čas, da učenci o Almi izvejo kaj več. Razstava, ki smo jo ob zaključku kulturnega dne pripravili na šolskih hodnikih, je ponudila tudi preostalim učencem vpogled v življenje in delo Alme Karlin, njeno pot okoli sveta in je pokazala, kaj so šesto-

Slika 8: Del razstave o kulturnem dnevu na šolskem hodniku

šolci pri kulturnem dnevu ustvarili. Kaj vse smo počeli, smo zapisali tudi na spletno stran šole ter objavili nekaj fotografij, kot to vedno počnemo: <https://www.3os-celje.si/alma-karlin-in-evropski-dan-jezikov-kulturni-dan->

-v-6-razredih/. Poznavanje Alme Karlin je del splošne izobrazbe in kulturni dan v 6. razredu je odličen začetek, da postanemo ponosni na vse, kar je ta znamenita Celjanka ustvarila v svojem življenju. ●

Viri

Virtualno domovanje Alme M. Karlin. Dostopno na: <http://www.almakarlin.si/> (povzeto 29. 3. 2022).

Alma M. Karlin: Poti. Dostopno na: <https://www.pokmuz-ce.si/sl/razstave/stalne-razstave/alma-m-karlin-poti/> (povzeto 29. 3. 2022).

URŠKA SOTLER, univ. dipl. bibl. in geo., zaposlena na III. osnovni šoli Celje
Naslov: III. osnovna šola Celje, Vodnikova 4, 3000 Celje
E-naslov: urska.sotler@3os-celje.si

PRILOGA 1: NOTRANJI DEL ZLOŽENKE O POTI ALME KARLIN OKOLI SVETA

Potovanje Alme Maksimilijane Karlin okoli sveta (1919-1927)

1. Poimenuj celine/kontinente sveta. Ne pozabi na oceane.

2. Z barvico na zemljevidu sveta nariši i Almino osemletno pot okoli sveta. Pomagaj si s postajami na poti: Trst - Genova - Peru - Panama - San Francisco - Havaji - Japonska - Koreja - Kitajska - Tajvan - Filipini - Avstralija - Nova Zelandija - Otočja v Tihem oceanu - Indoneziija - Singapur - Tajska - Burma - Indija - Somalija - Sueški prekop - Benetke - Celje

3. Poveži razglednice, ki jih je Alma s poti pošiljala domov, z ustreznim krajem na zemljevidu.

PRILOGA 2: DEL UČNEGA LISTA O ISKANJU PO SISTEMU COBISS V POVEZAVI Z ALMO KARLIN IN EVROPSKEM DNEVU JEZIKOV

COBISS+

ISKANJE PO SISTEMU COBISS – vaje

Vabljen, da se preizkusiš, kako dobro se znaješ pri iskanju gradiva v sistemu Cobiss.

1. Najprej izberi knjižnico naše šole (**TOSCE**). Predstavljaš si, da imaš za domače branje knjigo z naslovom **Stare grške bajke**, ki jo je napisal Eduard Petiška. Koliko naslovov knjig imamo v naši knjižnici? _____ Kakšno je skupno število knjig v naši knjižnici? _____

Koliko jih je prostih in koliko izposojenih? Prostih: _____ Izposojenih: _____

Izberi izdajo iz leta 2003. V podrobnih podatkih poglej, kdo je njen prevajalec. _____

_____ Koliko strani ima? _____

2. Ali je v sistem Cobiss včlanjena tudi kakšna knjižnica iz **Trsta**? Katera je to?

Izberi to knjižnico in v njej poišči vse knjige, katerih je AVTOR slovenski pisatelj, ki je pred kratkim praznoval 108. rojstni dan, **Boris Pahor**. Koliko zadetkov (naslovov knjig) si našel?

_____ Ali imamo kakšno knjigo Borisa Pahorja tudi v naši knjižnici? Poišči njen naslov.

3. Letos je naša država v projektu Evropska vas Italija. V Knjižnici Velenje poišči poučne knjige – turistične **vodiče v slovenščini** o najmanjši neodvisni državi na svetu, **Vatikanu**.

Kakšen je naslov knjige, ki si jo našel? _____

_____ Kdo je avtor? _____

Ali najdeš to knjigo v Knjižnici Šmarje? Koliko izvodov?

Knjižnična vzgoja ob igri »soba pobega« – UDK in decimalna števila

Library Education during an “Escape Room”
Game – UDC and Decimal Numbers

Katja Brezovnik

Izvleček

Igra je otrokova primarna oblika učenja. Med mnogimi vrstami iger je za starejše učence najprimernejša igra s pravili oz. navodili. Tako vrsto igre smo uporabili tudi pri izvedbi knjižnične vzgoje, ko smo utrjevali znanje o organizaciji šolske knjižnice in s tem povezanih UDK-števila v povezavi z matematiko v 6. razredu in o utrjevanju decimalnih števil. Povezava med decimalnimi in UDK-števili: decimalno število natančneje definira velikost števila, z UDK-števili podrobneje definiramo vsebino, ki jo obravnava knjiga.

UDK 027.8:025.45UDC

Ključne besede:

knjižnično informacijsko znanje, UDK, decimalna števila, soba pobega

Keywords:

library and information knowledge, UDC, decimal numbers, escape room

Abstract

Play is a child's primary form of learning. Among the many types of games, those most suitable for older pupils are games with rules or instructions. This type of game was used during a library education lesson, when we consolidated the pupils' knowledge of how the school library is organized and of the related UDC numbers in connection with 6th grade mathematics and the consolidation of decimal numbers. The association between decimal and UDC numbers: a decimal number more precisely defines the size of the number, while UDC numbers more thoroughly define the contents of the book.

KNJIŽNICA – PROSTOR USTVARJALNEGA DIALOGA

Knjižnica je bila nekdanj umirjen prostor, kjer učenci listajo in berejo knjige, pišejo domače naloge in pripravljajo seminarske naloge.

Vse bolj pa postaja knjižnica tudi prostor druženja, kjer se učenci ob knjigah pogovarjajo o temah, ki jih zanimajo. V knjižnici so shranjene tudi družabne igre, ki jih učenci igrajo v prostem času. Tako je šolska knjižnica postala prostor, v katerem ni več mrtve tišine, temveč je celo zaželen ustvarjalni pogovor.

Kot knjižničarka neprenehoma razmišljam o tem, kako knjižno gradivo in organizacijo šolske knjižnice približati učencem. Tako sem spoznala, da je šolska knjižnica prostor, ki ponuja mnoge možnosti za inovativne pristope k spoznavanju knjižnega in knjižničnega gradiva na zabaven način ob sočasnem utrjevanju snovi pri posameznih učnih predmetih.

Zelo blizu mi je učenje skozi igro, zato takšen način uporabim večkrat.

OTROKOVA IGRA – NAČIN UČENJA

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika je igra označena kot otroška dejavnost, navadno skupinska, za razvedrilo in zabavo. Igra predstavlja razgibano dejavnost, ki jo je včasih težko definirati, pa vendar lahko otroško igro razvrstimo v skupine.

Različni psihologi in pedagogi igro definirajo različno.

Sara Smilansky (1968, v: Marjanovič Umek in Kavčič, 2006) otroško igro razvrsti v štiri skupine, ki predstavljajo različne razvojne ravni igre:

- **funkcijska igra**, kjer gre za ponavljajoče se gibe, kot so npr. skakanje, nalaganje, podiranje, rokovanje s predmeti ipd.;
- **konstrukcijska igra**, kjer otrok uporablja predmete, kot so kocke in različni materiali, kot je plastelin, da z njimi nekaj naredi, sestavi;
- **dramska igra**, pri kateri se otrok postavlja v različne vloge;

- **igre s pravili**, kjer je najpomembnejše, da otrok sprejme pravila in jih pri sami igri tudi upošteva.

Igra oz. načini igranja se v času razvoja otroka spreminjajo. Singer (1994, v: Marjanovič Umek in Kavčič, 2006) predstavlja tri ravni igre:

V obdobju od rojstva do drugega leta gre predvsem za **imitacijo** (refleksi, ponavljanje zvokov in gibov ter senzorna, ritualna igra in enostavno pretvarjanje).

Na drugi ravni se otrok v starostnem obdobju do petega leta predvsem posveti **simbolni igri**, kot je npr. pretvarjanje.

Tretja raven igre pa začne prevladati po sedmem letu in vključuje predvsem **igro s pravili oz. navodili**, kjer so v ospredju tekmovalnost in pravila.

Učenci v šoli največkrat sledijo igri s pravili, ki jih morajo upoštevati, in tudi soba pobega, ki jo bom predstavila, je igra, pri kateri sledijo določenim pravilom, da pridejo do zelenega rezultata.

IGRA SOBA POBEGA

Soba pobega (angl. Escape room) je igra, v kateri se mora skupina ljudi rešiti iz zaprte sobe s pomočjo ugank, namigov in drugih pripomočkov. Navadno je čas za »pobeg« omejen.

Soba pobega je odlična aktivnost, pri kateri je pomembno sodelovanje in povezovanje vseh udeležencev, vsi pa morajo uporabiti svoje sposobnosti logičnega sklepanja.

Sobe pobega obstajajo že nekaj let, v zadnjem času pa so vse bolj zanimive tudi za uporabo v šolskem prostoru, kjer lahko na zabaven način ponovimo ali utrdimo znanje.

Pri pripravi sobe pobega najprej razmislimo, kaj želimo z njo doseči oz. katerim ciljem sledimo. Glede na cilje izberemo tematiko in vsebino, šele nato se lotimo priprave samih nalog.

Naloge so lahko različne. Najbolje je, če so naloge povezane z isto temo. Tema je lahko vsebina leposlovnih knjig, ki so jo prebrali, lahko je del biologije ali zgodovine oz. poljubnega predmeta.

Soba pobega je odlična aktivnost, pri kateri je pomembno sodelovanje in povezovanje vseh udeležencev, vsi pa morajo uporabiti svoje sposobnosti logičnega sklepanja.

IZVEDBA SOBE POBEGA PRI DELU V ŠOLSKE KNJIŽNICI

Vsako leto imamo bralno noč, na kateri lahko sodelujejo le otroci 4. razreda, ki so prebrali točno določeno knjigo. Za ilustracijo bom navedla nekaj primerov nalog, ki sem jih uporabila na takih bralnih nočeh, ko smo za sobe pobega uporabili knjige Martina Widmarka (Kavarniška skrivnost, Skrivnostna mumija itd.) in knjige Nataše Konc Lorenzutti (Enajstnik, Nisem smrklja itd.).

Premešaj črke in poišči prave besede (Kavarniška skrivnost).

1. Lovro in Maja sta za svojo detektivsko agencijo kupila nov _____ (ATARPTOFOA).
 2. Lovro takoj vzame v roko fotoaparata. Na obrazu policijskega inšpektorja je zagledal nekaj, kar bi rad _____ (ILAKSL).
 3. V kavarni so prodali vse biskvite, torte in cimetove kolačke, zato je bilo ob tretjem ropu v blagajni polno _____ (NEDAJRA).
- V prvi dobljeni besedi poišči **zadnjo** črko, v drugi dobljeni besedi poišči **tretjo** črko ter v zadnji dobljeni besedi poišči **peto** črko.
- Iz teh treh črk sestavi številko. _____

Slika 1: Poišči prave besede

V kvadratke vpiši vse odvečne ali manjkajoče črke. Rešitev sporočila predstavlja številko.

- Maja potegene Lovra za seboj. Sprehoita se po hotelu, kjer so luči že ugasnjene.
- Na koncu prideta do direktorjeve sobe. Povsod je čista tišina. Maja prime za kljuko in ugotovi, da vraa niso zaklenjena.
- Prikradeta se v sobo, Maja pa stopi do pisalne mize, kjer stoji direktorjev računalnik.
- Vklopi ga in računalnik se z žvižgom prižge. Kliksne na ikono za svetovni splet.

--	--	--	--	--	--

Slika 2: Poišči odvečne črke

Pri teh nalogah gre za to, da učenci, ko nalogo rešijo, dobijo število, ki je zapisano z besedo, in to število predstavlja število na ključavnici, ki odklepa prostor ali kako škatlo, kjer so naslednje naloge oz. namigi.

Navodila so lahko zelo konkretna, lahko pa podamo tudi nalogo brez navodila in morajo učenci sami ugotoviti, kako jo rešiti. Odvisno tudi, za katero starost učencev gre in za kakšen tip naloge.

Spodaj je primer takšne naloge, ko morajo učenci ugotoviti, da pobarvane črke dajo število.

Naša _ _ _ _ (šaih) včasih kar poka. (Kadar si gremo na živce).

Moji sestri pa še vedno sanjarita o _ _ _ _ _ (hiknečjod)!

Rekel sem jima: »Mami in _ _ _ _ (tita), zdaj ne bosta več imela novih otrok!

Naročita _ _ _ _ _ (tiucrs) in njegovi ženi!«

Slika 3: Zberi obarvane črke

Naloge so lahko tudi čisto splošne in so namenjene zabavi.

OSMEROSMERKA

Črke, ki ostanejo neprečrtane, ti dajo številko: _____

V	I	T	K	E	T	E	D
O	L	A	D	E	L	G	O
M	U	M	I	J	A	S	T
O	S	N	A	T	S	R	P
E	Z	L	A	T	A	R	E
D	E	M	A	J	A	M	S
T	A	T	N	A	J	S	T
S	V	E	T	I	L	K	A

DETEKTIV
OGLEDALO
MUMIJA
SVETILKA

TAT
PES
PRSTAN
MAJA
ZLATAR

Slika 4: Poišči besede

Reši skrivno sporočilo.

᠘ ᠨ ᠪ ᠨ ᠳ ᠳ ᠘ ᠳ ᠪ

᠘ ᠨ ᠨ ᠪ ᠨ ᠪ ᠳ

ᠪ ᠳ ᠸ ᠸ ᠮ ᠨ ᠘ ᠨ

ᠪ ᠪ ᠨ ᠸ ᠮ ᠨ ᠪ ᠪ

ᠪ ᠪ ᠳ ᠪ ᠸ ᠳ ᠪ .

ᠨ	ᠪ	ᠸ	ᠳ	ᠳ	ᠸ	ᠸ	ᠸ	ᠸ	ᠸ
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
ᠸ	ᠸ	ᠸ	ᠸ	ᠸ	ᠸ	ᠸ	ᠸ	ᠸ	ᠸ
N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W

Slika 5: Reši skrivno sporočilo

Podrobneje se z UDK razvrstitvijo učenci seznanijo v 6. razredu, ko pri uvodni uri spoznajo univerzalni klasifikacijski sistem (UDK) v knjižnici, se seznanijo z gradivom, ki je razvrščeno po tem sistemu, iščejo gradivo, se učijo s pomočjo UDK-vrstilca locirati gradivo ter kje v knjigi ga najdejo.

Pri tej nalogi gre za to, da te skrivno sporočilo vodi do mesta, kjer se skriva naslednji namig.

Ko so naloge izbrane, je treba postaviti koncept celotne sobe pobega.

Učence se v prostor »zaklene« s posebno ključavnico, ti pa morajo najti rešitev za odklenitev ključavnice, da se lahko »rešijo« iz prostora.

Sama soba pobega lahko poteka na različne načine:

1. Naloge so razrezane na manjše delčke in ti delčki so skriti po prostoru. Učenci morajo delčke poiskati, sestaviti naloge in jih rešiti.
2. Na začetku damo namig ali uganko na vidno mesto in ta nas popelje do naslednjega namiga in tako naprej vse do rešitve oz. do kode.
3. Soba pobega lahko poteka mešano: nekaj iskanja nalog, nekaj namigov, ki nas popeljejo naprej.

Za izvedbo same sobe pobega potrebujemo tudi najrazličnejše pripomočke.

Ključavnice najrazličnejših oblik, lahko so to številske, lahko pa za odklepanje potrebujemo tudi pravilno zaporedje črk.

Slika 6: Različne vrste ključavnic

Slika 7: Baloni za navodila

Uporabimo lahko tudi balone, v katere skrijemo namige. Učenci jih morajo počiti, da dobijo navodilo za nadaljnje delo.

POVEZAVA MATEMATIKE IN KNJŽNIČNE VZGOJE

IDEJA SOBE POBEGA

Soba pobega, s katero bi povezali znanje o postavitvi knjižnega gradiva v knjižnici z matematiko, je nastajala kar nekaj časa, saj so povezave med matematiko in knjižnično vzgojo na prvi pogled zelo rahle. Šele po podrobnejšem analiziranju obeh predmetov sem ugotovila, da sta predmeta še kako lahko povezana.

Z učiteljico, ki uči matematiko v 6. razredu, sva določili, kaj je matematični cilj sobe pobega. V najinem primeru je bila to ponovitev seštevanja in odštevanja decimalnih števil do 1000 ter ustrezno zaokroževanje le-teh.

Osnovni cilj, ki sem ga želela uresničiti, pa je povezan s šolsko knjižnico in razvrstitvami strokovnih knjig v njej.

Želela sem, da bi v sobi pobega uporabili tudi znanje o UDK-postavitvi strokovnih knjig v šolski knjižnici, ki ga učenci začnejo spoznavati že v 5. razredu.

Podrobneje se z UDK razvrstitvijo učenci seznanijo v 6. razredu, ko pri uvodni uri spoznajo univerzalni klasifikacijski sistem (UDK) v knjižnici, se seznanijo z gradivom, ki je razvrščeno po tem sistemu, iščejo gradivo, se učijo s pomočjo UDK-vrstilca locirati gradivo ter kje v knjigi ga najdejo. Vse to so operativni cilji knjižničnih informacijskih znanj za 6. razred (Sušec, Žumer, 2005).

Vsebina sobe pobega so bila decimalna števila in UDK-razvrstitev.

Tako kot decimalka podrobneje določi vrednost števila, tudi UDK za vsako piko zoži pojem vsebine knjige.

Ko je bila vsebina določena, je sledila priprava nalog. Naloge morajo biti zanimive, nevsakdanje, da učence pritegnejo k reševanju. Naloge bom podrobneje predstavila pri opisu poteka sobe pobega.

IZVEDBA SOBE POBEGA UDK IN DECIMALNA ŠTEVILA

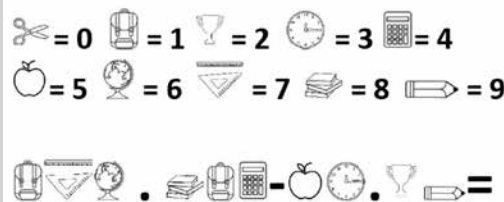
Ko so učenci prišli v šolsko knjižnico, smo najprej ponovili pravila obnašanja v šolski knjižnici in se pogovorili o igri soba pobega ter o ciljih naše igre: to je ponovitev UDK-razvrstitve knjig in značilnost decimalnih števil.

Na tleh so učenci hitro opazili barvne balone, v katerih so se skrivale črke in števila. Na balonih je bilo napisano POČI ME! Balonov je bilo toliko, kot je bilo učencev, da je vsak lahko počil svoj balon. Učenci so oblikovali skupine na podlagi vsebine v balonu.

V balonih so bile namreč črke in številke različnih barv. Ko so premetali črke in števila iste barve, so dobili UDK-razvrstitev, npr. 159.9 PSIHLOGIJA. Ko so dobili vse 4 rešitve, smo skupaj ugotovili, da jih naslednji namig čaka na policah s temi označbami. **Ob tem sem jih opozorila, da pika v UDK-razvrstitvi ne**

pomeni isto kot vejica v decimalnem številu. Pri reševanju nalog uporabijo prvih 5–6 števil, pika pa se spremeni v vejico in za naše naloge postane decimalna vejica.

Na policah s strokovnimi knjigami so se za knjigami skrivale 4 škatlice, ki so bile zaklenjene na različne načine. Da so odprli škatle, so morali rešiti naloge na njih.

Slika 8: Primer naloge na zaklenjeni škatli

Učenci so nato v 4 skupinah reševali naloge, ki so jih našli v škatlah.

1. NALOGA

GD.KQ – CH.YT = .
 BN.UE + JX.PF = .
 AB.MX + DL.RY = .

Rešitev: .

V knjižnici poišči knjigo Astrid Lindgren z naslovom *Pika Nogavička*. Knjigo boš našel na policah, označenih z modro barvo pod črko L.

V knjigi poišči UDK številko, jo zaokroži na 2 decimalki in od tega števila odštej zgornjo rešitev.

Rešitev : .

Slika 9: Prva naloga

2. NALOGA:

Poišči knjigo **Ščepec preventiv**, ki se nahaja na **oranžni polici pod številom 159.9**. V knjigi poišči UDK število in ga zaokroži na 1 decimalko.

Poišči knjigo z naslovom **Pošta na slovenskih tleh**, ki jo najdeš na **sivi polici s številko 65**. V knjigi poišči UDK število.

Poišči knjigo avtorja **Miha Mateja** z naslovom **Babica v supergah**, ki jo najdeš na **modrih policah pod črko M**. V njej poišči UDK število.

Od največjega števila odštej drugi dve števili.

Rešitev:

KONČNA REŠITEV:

Od rešitve druge naloge odštej rešitev prve naloge in število zaokroži na eno decimalko.

O) 43,06

N) 42,25

T) 44,01

Slika 10: Druga naloga

Sliki 12 in 13: Učenci pri reševanju nalog

Če je skupina pravilno rešila vse naloge, je dobila eno črko, ki je bila del gesla iz 4 črk za odklenitev sobe.

Ko so torej vse štiri skupine rešile svoje naloge, so dobile geslo in tako lahko odklenile knjižnico.

Pri tem je pomembno timsko delo med učenci posameznih skupin in celotnega oddelka.

SKLEP

Soba pobega je odlična dejavnost, pri kateri presekamo vsakodnevno rutino reševanja

nalog pri pouku oz. jo nadgradimo, da je učencem bolj zanimiva. Učenci niti ne opazijo, da utrjujejo že pridobljeno znanje, saj jih sama igra kar vleče od naloge do naloge. Seveda pa je treba zelo domisliti vse naloge, zato je priprava dolgotrajna, včasih moraš kako napako odpraviti kar med samo izvedbo. Zelo pomembno je tudi sodelovanje s predmetnim učiteljem, saj se morajo knjižni oz. knjižnični cilji natančno prekrivati s cilji predmeta. ●

Viri

Bregant, T. (2011). Igra – zgolj nenujna dejavnost ali kaj drugega?. *Proteus*. 74 (3), 117–121.

Makše, T. (2019). *Zabavna matematika v „sobi pobega“: magistrsko delo*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Marjanovič Umek, L., Kavčič, T. (2006). Otroška igra. V: L. Marjanovič Umek in M. Zupančič (ur.), *Psihologija otroške igre: Od rojstva do vsto-*

pa v šolo (str. 41–59). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

Soba pobega. Wikipedija prosta enciklopedija (zadnja sprememba 26. 7. 2021). Pridobljeno 15. 2. 2022 s spletne strani: https://sl.wikipedia.org/wiki/Soba_pobega.

Sušec, Z., Žumer, F. (2005). *Knjižnična informacijska znanja: program osnovnošolskega izobraževanja*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

KATJA BREZOVNIK, univ. dipl. um. zgod., zaposlena na Osnovni šoli Vransko – Tabor
Naslov: Osnovna šola Vransko – Tabor, Vransko 23, 3305 Vransko
E-naslov: katja.brezovnik@guest.arnes.si

Projekt OBJEM pri pouku zgodovine

(ARLEM) HUG Project in History Lessons

Aleksandra Rožič

UDK 028:37.091:93/94

Ključne besede:

OBJEM, bralna pismenost, zgodovina, šolska knjižnica, osamosvojitve Slovenije

Izvleček

V prispevku je na kratko predstavljen projekt OBJEM, katerega cilj je razvoj bralne pismenosti, eno od štirih področij pa je tudi šolska knjižnica. Seznanimo se z definicijo bralne pismenosti, ki je nastala v okviru projekta, z gradniki bralne pismenosti in predlaganim modelom kakovostne šolske knjižnice. Predstavimo tudi dejavnost, ki je bila izvedena za razvoj bralne pismenosti pri pouku zgodovine v povezavi s šolsko knjižnico. Knjižnične vsebine so bile integrirane v pouk in so tako obogatile vsebine predmeta, učenci pa so se učili veščin iskanja virov in spoznavanja, kaj jim knjižnica ponuja za učenje.

Abstract

The article briefly presents the “(ARLEM) HUG” (“OBJEM”) project that aims to develop reading literacy; the school library is one of its four areas of activity. The article presents the definition of reading literacy that was created under the project, the building blocks of reading literacy, and the proposed model for a quality school library. It also presents an activity that was carried out to develop reading literacy during history lessons in connection with the school library. Library contents were integrated into the lessons, thus enriching the subject contents, while the pupils learned how to search for sources and how the library can facilitate their learning process.

Keywords:

(ARLEM) HUG, OBJEM, reading literacy, history, school library, Slovenia's attainment of independence

Bralna pismenost je temelj vseh drugih pismenosti in je ključna za samouresničevanje posameznika/posameznice ter uspešno (so)delovanje v družbi.

Cilj posodobljene vloge šolske knjižnice je, da se vzpostavljajo medpredmetne povezave s knjižnico, da učencem pomaga razvijati veščine, ki jih bodo potrebovali pri nadaljnjem izobraževanju in v življenju.

UVOD

Šola sodeluje v petletnem razvojnem projektu OBJEM (Ozaveščanje, Branje, Jezik, Evalvacije, Modeli). Projekt koordinira in vodi Zavod RS za šolstvo, soustvarja pa ga še štirinajst vrtcev, triindvajset osnovnih šol, dvaindvajset srednjih šol ter štiri fakultete in javni raziskovalni zavod. Vsi sledimo ciljem na štirih področjih, in sicer:

- razvoj bralne pismenosti in razvoj slovenščine,
- slovenščina kot drugi jezik,
- diagnostični pripomočki
- in posodobljena vloga šolske knjižnice.

Definicija bralne pismenosti, ki se je razvila za potrebe projekta, je: »Bralna pismenost je stalno razvijajoča se zmožnost posameznika/posameznice za razumevanje, kritično vrednotenje in uporabo pisnih informacij. Ta zmožnost vključuje razvite bralne veščine, (kritično) razumevanje prebranega, pojmovanje branja kot vrednote in motiviranost za branje ter druge gradnike bralne pismenosti. Kot taka je temelj vseh drugih pismenosti in je ključna za samouresničevanje posameznika/posameznice ter uspešno (so)delovanje v družbi.« (Gradniki BP, delovno gradivo, 2017). Prepogosto branje in bralno pismenost povezujemo samo s poukom slovenščine, čeprav je bralna pismenost temelj za vse predmete in jo je treba razvijati vedno in povsod.

Posodobljena vloga šolske knjižnice pa pomeni, da se knjižnica aktivno vključuje v pouk, da ni le podpora pouku, ampak partner. Cilj je, da se vzpostavljajo medpredmetne povezave s knjižnico, da učencem pomaga razvijati veščine, ki jih bodo potrebovali pri nadaljnjem izobraževanju in v življenju. Tudi v kurikulumu je šolska knjižnica zasnovana kot odprto učno okolje, ki med drugim razvija metode poučevanja in učenja (sodelovalno učenje, projektno in raziskovalno učenje, reševanje problemov, timsko poučevanje itd.), omogoča učenje in poučevanje ter njuno fleksibilno prilagajanje potrebam posameznika in skupin, skupno doseganje ciljev: ciljev posameznih predmetov in ciljev kroskurikularne teme, upravljanje z informacijami, razvijanje pismenosti, še posebej branja, pisanja in razvijanje bralne kulture

(Kurikul Knjižnično informacijsko znanje, 2008).

Prav tako je v Nacionalni strategiji za razvoj bralne pismenosti od leta 2019 do 2030 zapisano, da se za učence tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja predvideva, da tekoče berejo daljša in zahtevnejša besedila ter prilagajajo hitrost branja zahtevam besedila, glede na namen samostojno izbirajo tiskane in druge informacijske vire ter uporabijo primerne bralne strategije, samostojno oblikujejo domneve na podlagi podatkov iz besedila in jih utemeljujejo, samostojno, namensko, kritično in odgovorno izbirajo in uporabljajo tiskane in druge informacijske vire, samostojno uporabljajo šolske in splošne knjižnice, prebrano uporabljajo pri reševanju problemov v različnih položajih – učnih in v osebem življenju (Nacionalna strategija za razvoj BP 2019–2030).

Tako lahko knjižnica v povezavi z vsemi predmeti pripomore k razvoju bralne pismenosti. Ko se aktivno vključuje v pouk, pridobiva na vrednosti, prepoznavnosti v šoli, več je povezav, bolj se učenci in strokovni delavci vračajo vanjo. Pomembno pa je tudi, da se učenci z branjem daljših neumetnostnih besedil srečujejo pri vseh predmetih in se tako učijo učenja ter pridobivajo »bralno kondicijo«, saj opažamo, da vztrajanje pri branju daljših besedil za velik odstotek učencev predstavlja težavo.

V trajanju projekta je bilo razvitih devet gradnikov bralne pismenosti:

1. gradnik: GOVOR
2. gradnik: MOTIVIRANOST ZA BRANJE
3. gradnik: RAZUMEVANJE KONCEPTA BRALNEGA GRADIVA
4. gradnik: GLASOVNO ZAVEDANJE
5. gradnik: BESEDIŠČE
6. gradnik: TEKOČE BRANJE
7. gradnik: RAZUMEVANJE BESEDIL
8. gradnik: ODZIV NA BESEDILO IN TVORJENJE BESEDIL
9. gradnik: KRITIČNO BRANJE

Vse gradnike razvijamo po celotni vertikali, to je od vrtca, skozi celotno osnovno šolo in nato še v srednji šoli.

Polona Vilar in Vlasta Zabukovec sta v prispevku Vloga šolske knjižnice pri razvoju grad-

Slika 1: Model kakovostne šolske knjižnice
(Vir: Vilar, P., Zabukovec, V., 2020).

nikov bralne pismenosti (2020), na podlagi razmisleka o gradnikih in ugotovitev v projektu OBJEM, predlagali model kakovostne šolske knjižnice v slovenskem okolju.

BRALNA PISMENOST V PRAKSI

Z učiteljico zgodovine sva izvedli sklop Osamosvojitve Slovenije, kjer sva razvijali bralno pismenost pri pouku zgodovine in uresničevali tudi četrti cilj projekta OBJEM (posodobljena vloga ŠK), saj se knjižnica aktivno vključuje v pouk, ni samo podpora pouku. Osredotočili sva se predvsem na 7. gradnik: razumevanje besedil, kjer sistematično razvijamo branje z razumevanjem, učenci iščejo, primerjajo, urejajo, organizirajo podatke iz besedil, sklepajo, iščejo bistvo, povzemajo in vrednotijo besedila, uporabljajo bralnoučne strategije, ozaveščajo proces branja, in 8. gradnik: odziv na besedilo in tvorjenje besedil, kjer gre za tvorjenje ustreznih in smiselnih govornih in pisnih besedil o prebranem ter uporabo prebranega v novih situacijah (Gradniki BP, delovno gradivo, 2017).

Najprej smo z učenci ponovili postavitvev gradiva v knjižnici. Pregledali so predvsem

Četrti cilj projekta OBJEM je posodobljena vloga šolske knjižnice, ki se aktivno vključuje v pouk in ni samo podpora pouku.

Slika 2: Fotografije za delitev v skupine

knjige na policah *zgodovina* in *splošno*, kjer so enciklopedije. Poljubno so se razdelili v štiri skupine, da ni bilo gneče, eni so iskali v referenčni zbirki v čitalnici, drugi v delu knjižnice, ki je namenjen izposoji. Namen teh skupin je bil samo, da se razporedijo po celotnem prostoru, da lahko brskajo po gradivu. Navodilo je bilo, da poiščejo gradiva, ki opisujejo zgodovino Slovenije v devetdesetih letih 20. stoletja, torej obdobje osamosvajanja Slovenije in razpada Jugoslavije. Morali so poiskati gradiva iz obdobja osamosvajanja Slovenije, kmalu so ugotovili, da jim bosta v največjo pomoč knjiga *Osamosvojitve* (Strlič, N., 2020) in učbenik za zgodovino.

Nato sva na mizo dali petindvajset različnih fotografij, ki so bile povezane s temo, ki bo obravnavana pri predmetu zgodovina. Vsak učenec si je izbral eno in jo potem poiskal na mizah v učilnici, na podlagi tega so oblikovali pet skupin, v vsaki je bilo od štiri do pet učencev. Naslednja njihova naloga je bila, da s pomočjo gradiva, ki so ga iskali na začetku, raziščejo, kaj fotografija predstavlja in kako je to povezano s temo. Nekateri so bili zelo spretni in so pomagali šibkejšim, drugi pa so potrebovali najino pomoč, da sva jih usmerili, kje

naj iščejo. Ko so si izmenjali svoje ugotovitve, so začeli podrobneje raziskovati temo. Določili so vodjo, zapisovalca, časovnega kontrolorja, skrbnika za estetiko, kustosa. Razložili smo, kdo je kustos in da bo njegova naloga, da bo ob koncu sošolce »popeljal« skozi določeno temo na poti do osamosvojitve.

Teme so bile:

1. Kultura in šport v procesu osamosvajanja
2. Situacija v Jugoslaviji v času pred izstopom Slovenije
3. Kako se je rodila nova država
4. Vojna za Slovenijo
5. Slovenija po osamosvojitvi

Pogovorili smo se tudi o virih, zakaj je pomembno, da navajamo literaturo, kaj je to avtorsko pravo, kakšna je razlika med povzemanjem in citiranjem, pravila za navajanje virov itd.

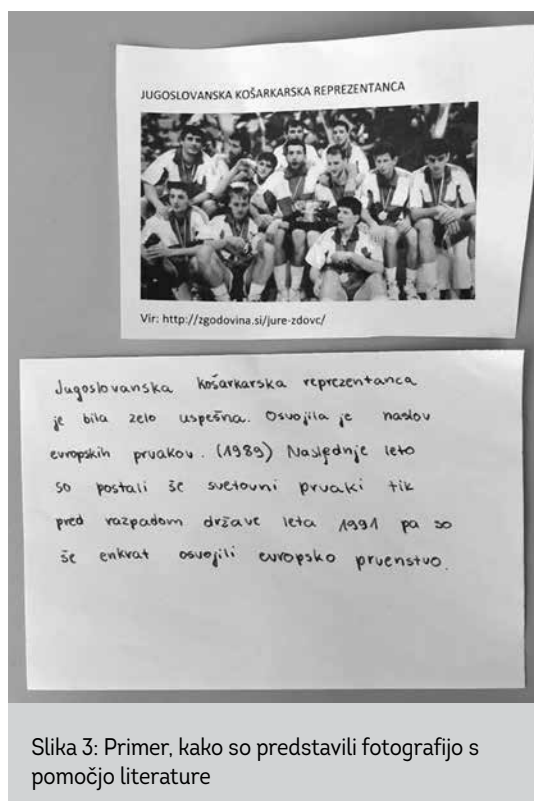
Skupine so začele s svojim delom, brskale so po literaturi, učenci so izpisovali bistvene podatke, ki so jih oblikovali v plakat. Uporabili so tudi sličice, ki so jih dobili ob začetku sklopa za uvrstitev v skupino.

Predzadnjo uro sklopa so predstavili svoje delo. Poročali so tako, da je kustos ostal pri omizju in preostalim – 'obiskovalcem' – predstavljal plakat. Pri vsakem omizju so bili učenci različnih skupin in so se izmenjevali. Zapisovali so, kar jim je bilo pomembno. Na koncu je prišla skupaj prvotna skupina in so si izmenjali informacije ter dopolnili svoje znanje. Z učiteljico so v naslednji uri povzeli in strnili bistvene podatke. Sklop je trajal šest šolskih ur.

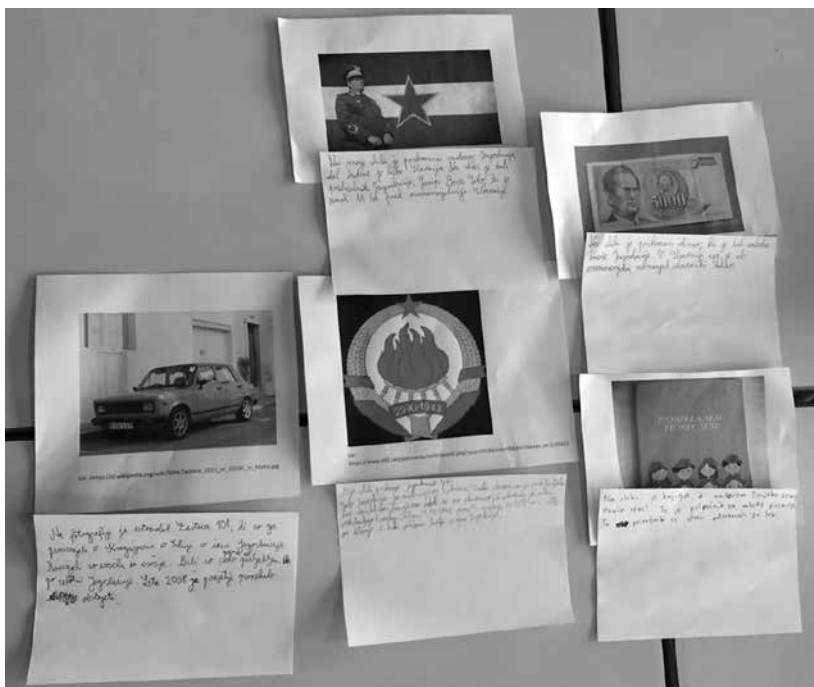
V veznem hodniku smo pripravili razstavo plakatov, kar je sovpadalo s 30. obletnico osamosvojitve Slovenije.

SKLEP

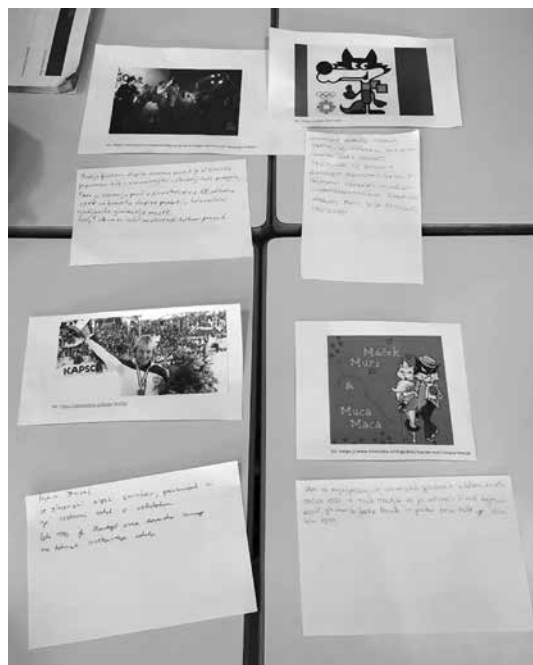
Takšen način pouka zahteva več ur, ampak učenci so ves čas zelo aktivni, poleg tega da se obdela snov, učence učimo raznih veščin (iskanja informacij, kako jih strniti, zapisati, predstaviti, sodelovati v skupini, navajanja virov itd.), ki jim bodo koristile pri nadaljnjem šolanju. Razvijali smo gradnike bralne pismenosti in bralno pismenost. Seveda smo ves čas razmišljali o posodobljeni vlogi šolske

Slika 3: Primer, kako so predstavili fotografijo s pomočjo literature

Slika 4: Priprava gradiva za plakat Situacija v Jugoslaviji v času pred izstopom.

Slika 5: Priprava gradiva za plakat kultura in šport v procesu osamosvajanja

knjižnice in modelu kakovostne šolske knjižnice, ki vsebuje pomembne elemente, na katere moramo biti pozorni in se jim skušati čim bolj približati, da bodo uporabniki imeli čim večjo

korist in da bomo uresničevali svoje poslanstvo. Učenci so se naučili spretnosti in veščin, ki se jih pri pouku v razredu brez vključevanja knjižnice ne bi. ●

Viri

Gradniki bralne pismenosti (nastali v projektu OBJEM, delovno gradivo).

Kurikul Knjižnično informacijsko znanje (2008).

Ljubljana, MIZŠ. Pridobljeno 18. 1. 2022 s spletne strani: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Drugi-konceptualni-dokumenti/Knjiznicna_inf_znanja.pdf.

Nacionalna strategija za razvoj BP 2019–2030.

Pridobljeno 18. 1. 2022 s spletne strani: <https://>

pismen.si/wp-content/uploads/2021/10/Nacionalna_strategija_pismenost_-2019_30.pdf.

OBJEM. Pridobljeno 18. 1. 2022 s spletne strani:

<https://www.zrss.si/projekti/projekt-objem/>.

Vilar, P., Zabukovec, V. (2020). *Vloga šolske knjižnice pri razvoju gradnikov bralne pismenosti*.

Pridobljeno 18. 1. 2022 s spletne strani: https://www.researchgate.net/publication/346795092_Vloga_solske_knjiznice_pri_razvoju_gradnikov_bralne_pismenosti.

ALEKSANDRA ROŽIČ, prof. slo., zaposlena na Osnovni šoli Janka Glazerja Ruše
Naslov: Osnovna šola Janka Glazerja Ruše, Lesjakova ulica 4, 2342 Ruše
E-naslov: aleksandra.rozic@glazer.si

Promocija poezije: uporaba pesniške zbirke Repki med uro KIZ-a

Poetry Promotion: Using the Repki Poetry Collection during a Library and Information Knowledge Lesson

Nataša Markič

Izvleček

Prispevek predstavlja uporabo pesniške zbirke *Repki*, priložen ji je tudi zvočni CD, v medpredmetni povezavi med uro slovenščine v 2. razredu in šolsko knjižnico. Promocija poezije je potekala ob njenem svetovnem dnevu. Branje in poslušanje pesmic, ki jih imamo na različnih nosilcih zapisa, je bilo uspešno tudi pri učenih 5. razreda, ki obiskujejo OPB (oddelek podaljšanega bivanja). Prvo uro v 2. razredu sem izvedla v šolskem letu 2020/2021 po vrnitvi s pouka na daljavo in ponovno v šolskem letu 2021/2022 v tednu otroka. Primerjava obeh ur KIZ-a v 2. razredu je pokazala podobne odzive učencev na prebrane in poslušane pesmi, razlika se je pokazala v iskanju rim in poustvarjanju, ki je bilo prvo leto vodeno.

UDK 027.8:82-1

Ključne besede:

poezija, knjige, KIZ, OPB, šolska knjižnica

Keywords:

poetry, books, library and information knowledge, after-school care, school library

Abstract

The article presents the use of the *Repki* poetry collection, which comes with an audio CD, in a cross-curricular link between a Slovene language lesson in the 2nd grade and the school library. Poetry promotion was carried out on the World Poetry Day. We also successfully read and listened to poems on different recording media with 5th grade pupils enrolled in after-school care. The first lesson in the 2nd grade was implemented in the 2020/2021 school year after schools were reopened, and again in the 2021/2022 school year during the Week of the Child. A comparison of both library and information knowledge lessons in the 2nd grade revealed pupils' similar responses to the poems they read and heard; the only difference was observed in looking for rhymes and in recreating the poems, which was guided in the first year.

UVOD

Za dobro in aktualno knjižno zbirko je treba skrbeti ves čas. Kot pomoč pri odločitvi za nakup so dobrodošle različne predstavitve in zapisi o delih, ki jih dobimo na spletnih straneh posameznih založb, portalu Dobre knjige, Bukla, FB šolskih knjižničarjev ipd. Vse naštetu je bilo še toliko bolj dobrodošlo v času izvajanja pouka na daljavo.

Pri odločitvi za nakup so dobrodošle različne predstavitve in zapisi o delih, ki jih dobimo na spletnih straneh posameznih založb, portalu Dobre knjige, Bukla, FB šolskih knjižničarjev ipd.

Pesniška zbirka *Repki* s priloženim CD-jem je izšla 23. 10. 2020. Ob njenem izidu sem se udeležila spletne predstavitve, ki jo je organizirala založba Mladinska knjiga. Ustvarjalca zbirke sta me navdušila, zato sem že med samo predstavitvijo razmišljala o tem, kako in kdaj jo bom pridobila v šolsko knjižnico, kako jo bom promovirala kot knjižno novost in kako jo bom uporabila v medpredmetnih povezavah.

PROMOCIJA POEZIJE MED URO KIZ-A

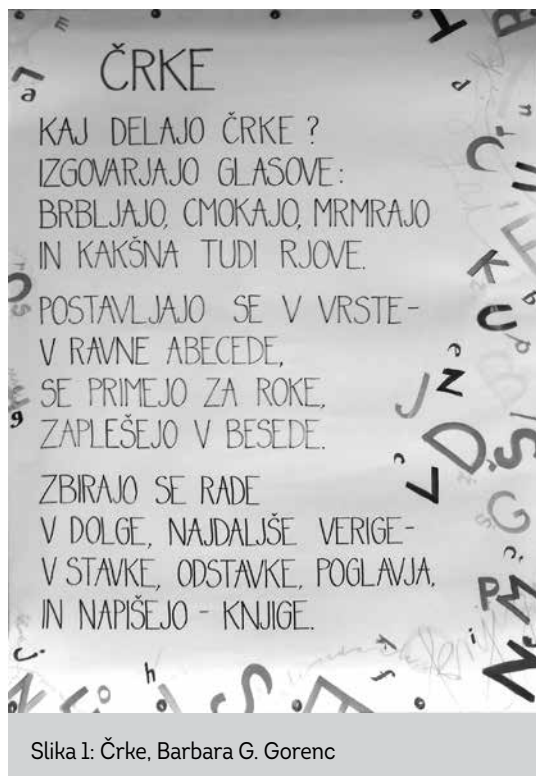
Eno izmed ur KIZ-a v 2. razredu sem vedno posvetila pravljicam, zapisanim na različnih medijih. V šolskem letu 2020/2021 sem se odločila, da pravljice zamenjam s pesmicami. Zamenjavo sem našla v *Repkih*. Z njimi sem

obiskala tudi učence 5. razreda v času podaljšanega bivanja.

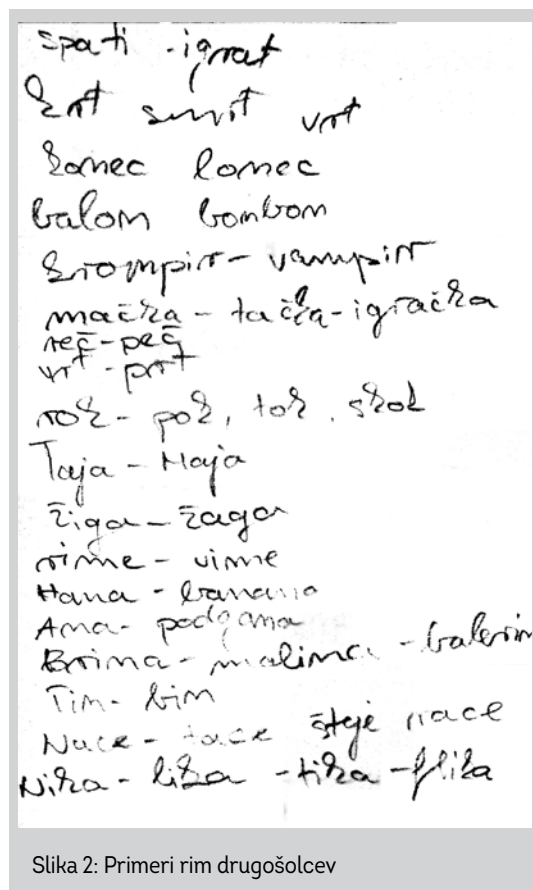
Uro sem izpeljala ob svetovnem dnevu poezije. Uvodno motivacijo sem oblikovala s pomočjo pesniških zbirk Ferija Lainščka, ki je v tistem letu prejel Prešernovo nagrado za življenjsko delo. Meni ljuba pesnica Barbara Gregorič Gorenc je napisala pesem o črkah, ki jo imam na panoju v šolski knjižnici. S pesmijo je zaobjela vlogo in pomen črk v knjigah. Brez črk ni povedi, ni zgodbe, ni knjige.

Vzporedno s pesmico *Črke*, ki sem jo v razredu sama prebrala, sem v *Repkih* izbrala za poslušanje pesem *Naša abeceda*. Učenci so prisluhnili zarepani izvedbi. Takoj so bili navdušeni. Sprva so se odzvali najbolj pogumni in tisti, ki so tudi sicer težko pri miru. Vsi so lovili ritem ali z nogu ali z rokami ali s celim telesom. V nadaljevanju me je zanimalo, ker knjižničarka je ves čas radovedna in zastavlja vprašanja, ali vedo, kaj je pismo, so ga že kdaj videli, pisali, prejeli ipd. Učencem sem prebrala *Pismo* Otona Župančiča, sledila je pesem Trkaja in Saksida z naslovom *Kralj Li*. Odzivi učencev so

Ob svetovnem dnevu poezije smo izpeljali uro KIZ-a v 2. razredu, posvečeno pesmicam, zapisanim na različnih medijih.

Slika 1: Črke, Barbara G. Gorenc

Slika 2: Primeri rim drugošolcev

Slika 3: Rime petošolcev

se ponovili, bili so še bolj sproščeni in spontani. Nadaljevali smo s poezijo. Učenci so zapeli *Hudo mravljico* in kar »ponoreli« ob zarepani verziji. Po kombinaciji prebranih in uglasbenih pesmi so bili prav lepo vzpodbujeni za iskanje rim. Zapisovale so jih učiteljice, ker so rime kar deževale, medtem ko so petošolci v OPB rime ustvarjali sami. Njihove pesmi so bile kasneje še razstavljene na panoju pred razredom in objavljene na spletni strani šole.

V 2. razredu so po skupni medpredmetni uri učenci nadaljevali z ustvarjanjem. Sami so iskali rime, popravljeno besedilo prepisali, svoje pesmi ilustrirali ter z njimi presenetili starše ob tednu družine.

V letošnjem šolskem letu sem uro na temo pesmice na različnih medijih v 2. razredu ponovila. Primerjala sem izpeljane ure med lanskimi in letošnjimi drugošolci in ponovno ugotovila, da so oboji ob *Repkih* uživali. Prite-

gnili so jih melodija, ritem in besedilo. Ob poslušanju glasbenih posnetkov so bili nasmejani in sproščeni. Glasbeni ritmi so jih potegnili v miganje, zibanje in celo ples. Dobro razpoloženi lanski drugošolci so bili ob svetovnem dnevu poezije pripravljani in dovolj motivirani za nadaljnje delo. Iskali so rime, poustvarjali in ilustrirali za starše. Letošnji drugošolci so imeli uro že v tednu otroka, tako da je bilo iskanje rim manj uspešno. Nekateri učenci so *Repke* že poznali in ob predvajanih pesmicah spontano zapeli. Z veliko vnemo so se v zaključnem delu ure posvetili ilustriranju pesmic, ki so jih poslušali. Nastale so različne pisane abecede, kralj Li in čudovite mravljice.

S svojo ustvarjalnostjo, le-ta je ogledalo poskočnosti in sproščenosti, ki ju ponujajo in izvablajo iz poslušalcev besedila pesmi in njihova glasbena oprema, so izrazili tudi navdušenje nad skupno uro. Za popestritev ob

Slika 4: Super mravlja

risanju so prisluhnilo še pesmima *Vse je sam igra* in *Zakaj?*. V prvi slišimo povabilo v šolo, v drugi pa nas povabijo še v šolsko knjižnico. Ustvarjalca besedil in ritma sta neopazno in nevsiljivo vzgojna, če dobro poslušamo njuna besedila, podprta z glasbeno opremo, ki v skupni kombinaciji povzročijo v učencih ustvarjalni nemir. Le kaj bi si še lahko želeli?

Slika 5: Abeceda

ZA KONEC

Ustvarjalcema pesniške zbirke *Repki* iskrena hvala za premišljen izbor antologije pesmic, novih besedil in glasbene spremljave, ki je osvojila mlade, manj mlade in najmlajše pri nas. Naši učenci so tako kot mnogi drugi ob poslušanju priloženega CD-ja peli in plesali, migali, bili sproščeni in se zabavali. Pravo vrednost omenjene knjige so prepoznali tudi strokovnjaki, saj je bila le-ta nominirana za prestižno mednarodno nagrado BELMA (*Best European Learning Materials Award*) za najkakovostnejše učno gradivo na območju Evrope. Promocijo poezije s pesniško zbirko *Repki* bomo še naprej uporabljali, jo nadgradili in morda nam bo uspelo na obisk povabiti Roka Trkaja in Igorja Saksido, da bomo lahko skupaj zapeli in zamigali. ●

Viri

REPKI (2020). 1 izd., Ljubljana : Mladinska knjiga.
Pesmice iz pesniške zbirke *Repki* so dostopne na
YouTubu:
Naša abeceda

Super mravlja
Kralj Li
Vse je sam igra

NATAŠA MARKIČ, dipl. geogr. in dipl. etn. in kult. antrop., zaposlena na Osnovni šoli Danila Lokarja Ajdovščina.

Naslov: Osnovna šola Danila Lokarja Ajdovščina, Cesta 5. maja 15, 5270 Ajdovščina
E-naslov: natasa.markic@os-ajdovscina.si

Bralni in knjižničarski krožek

Reading and Library Club

Nuša Berendijaš

UDK 027.8:028.5

Izvleček

Prispevek na kratko poda primer dobre prakse sodelovanja otrok s knjižnico in motivacijo za dvig branja v osnovni šoli, saj je že splošno znano, da zadnja leta motivacija za branje knjig močno pada. Letošnje leto nas je postavilo pred nov izziv – izvedba interesne dejavnosti na daljavo in ohranitev takšnega nivoja dela, kot ga imamo v šoli. V interesni dejavnosti so sodelovali učenci od 6. do 8. razreda. Naš cilj je bil brati po mesečnih sklopih in obdelati različne teme in žanre. V ospredje smo postavili dobro počutje otrok, krepitev bralnega razumevanja, ohranitev socialnih stikov in predvsem motiviranost za branje. Dejavnost se je, kljub vsem omejitvam, izkazala kot dobra pridobitev za učence in šolo, saj smo jo izvedli v celoti, sicer z veliko truda, vendar z veseljem.

Ključne besede:

knjižnica, branje, bralni krožek, dejavnosti ob branju, promocija branja

Keywords:

library, reading, reading club, activities accompanying reading, reading promotion

Abstract

The article briefly presents a good practice example of children collaborating with the library and of motivating them to read more in elementary school, as it is well known that the motivation to read books has been declining significantly in recent years. This school year has posed another challenge before us – carrying out an extra-curricular activity at a distance while maintaining the same level of quality as in school. Pupils from the 6th to the 8th grades took part in the extra-curricular activity. Our goal was monthly reading units and discussing different topics and genres. We focused on the children's well-being, on strengthening their reading comprehension, on maintaining social contacts and, above all, on their motivation to read. The activity has proved to be beneficial for the pupils and the school, despite all the restrictions, because it was carried out in its entirety, which took a lot of effort but was also enjoyable.

**Knjižničar strokovno
obdeluje knjižnično
gradivo, ga hrani,
predstavlja in
izposoja.**

UVOD

V šolskem letu 2020/2021 smo se odločili, da bomo z interesno dejavnostjo knjižničarski in bralni krožek popestrili dogajanje v šolski knjižnici.

V času, ko smo obdani s tehnologijo, se nam je zdelo, da potrebujemo nekaj nostalgije in pobeg v svetove fantazije, magije in zgodovine. Sestavila sem letno pripravo in vključila cilje ter vsebinske sklope, ki so primerni znanju učencev. V pripravi so opredeljene naloge knjižničarja in učencev. Glede na to, da je interesna dejavnost na naši šoli nova, smo zanjo pripravili tudi kratko predstavitev, ki se je nahajala v naši publikaciji.

Bila sem vesela, da je več učencev pokazalo interes za tovrstno dejavnost.

O KNJIŽNICI

Z učenci smo se na prvem srečanju dogovorili, da se bomo srečevali enkrat na teden. Skupaj smo izbrali dan in uro.

V letošnjem letu smo dobili novo knjižnico v novi stavbi in smo jo tudi čudovito uredili, zato so naša druženja še prijetnejša.

V uvodni uri sem jim predstavila knjižnico in naloge knjižničarja. Izvedeli so, da knjižničar strokovno obdeluje knjižnično gradivo, ga hrani, predstavlja in izposoja.

Šolska knjižnica je odprta vsak dan za izposajo in dejavnosti pri pouku. Spoznali so postavitev gradiva in delovanje šolske knjižnice. Knjižnica ima približno 15.000 enot knjižnega in neknjižnega gradiva, ki je dosegljivo v prostem pristopu. Gradivo je računalniško obdelano, saj smo se pridružili sistemu COBISS, kar nam olajša obdelavo knjižnega gradiva.

DEJAVNOSTI KROŽKA

Člani krožka so se seznanili s knjižničarskim redom, ki je na oglasni deski v knjižnici. V času šolskega leta so svetovali pri izbiri knjig in urejali vrnjeno gradivo. Pomagali so pri ureditvi oglasne deske, skupaj smo spremljali književne novosti in izbirali nove knjige za dopolnitev knjižnične zbirke. Nove knjige so pripravili za izposajo, ovili z ovitki in opremili z nalepkami.

Dogovorili smo se, da bodo delovali po mesečnih sklopih, kjer bomo prebrali knjigo meseca po skupnem dogovoru in se ob koncu meseca

Slika 1: Šolska knjižnica OŠ Janka Padežnika

**Učenci v dnevnikih
branja za vsako
posamezno
poglavje izpišejo
določene podatke,
ki jih tedensko
pregledamo in
določimo, koliko
strani bomo prebrali
do naslednjega
snidenja.**

sestali na čajanki, kjer smo ob dobrem čaju razpravljali o knjigi. Septembra smo določili knjige, poimenovali sklope in dodali datume za čajanke. Velik poudarek sem namenila pomenu dobrega branja. Vsem sem razdelila dnevnik branja, kjer za vsako posamezno poglavje izpišejo določene podatke, ki jih tedensko pregledamo in določimo, koliko strani bomo prebrali do naslednjega snidenja.

♦ **Oktober – SLEDI SRCU**

Izbrali smo knjigo M. Morgan: Imenovali so jo dvojce src. Izvedli smo čajanko, saj ima naša knjižnica kotiček za druženje, zato je bila čajanka prijetna, pogovor pa zanimiv. Razpravljali smo več kot eno uro in ugotovili, da nas je knjiga vse prevzela. Izvajati smo začeli tudi nov šolski projekt Z branjem potujem po svetu, v okviru katerega se člani krožka vključijo pri branju knjige za otroke 1. vzgojno-izobraževalnega obdobja. V jutranjih urah, pred začetkom

pouka, so brali zgodbe najmlajšim. To vrsto branja so izvajali vsakih štirinajst dni. V tem mesecu so brali knjigo Priklenjeni slon.

♦ **November – KOT V FILMU**

Izbrali smo knjigo Vinka Möderndorferja Kot v filmu. Kot predpripravo pred branjem smo si na kratko ogledali predstavitev o tem, kaj je film, kako nastane. To dejavnost smo izvedli prek aplikacije Zoom, saj nam razmere v času epidemije niso dopuščale druženja v živo.

V tem mesecu smo načrtovali tudi šolski knjižni sejem, vendar smo ga morali prestaviti za nedoločen čas.

♦ **December – MAGIČNA POLNOČ**

Izbrali smo knjigo Patricka Nessa Sedem minut čez polnoč, saj ima magično, domišljjsko vsebino. Učenci so jo z velikim veseljem brali. Prek Zooma smo jo brali skupaj. V sobah so si uredili prijetno vzdušje, nekateri s svečami, dišečimi paličkami, sama sem predvajala nežno glasbo za ozadje. Skupaj smo si teden dni pred počitnicami ogledali še istoimenski film. Začuda nas ni razočaral, saj so po navadi knjige boljše kot filmi. Tako smo si vsaj malo naredili december čaroben.

♦ **Januar – POT DOMOV**

Tožilo se nam je po šoli, in kot da bi vedeli septembra, smo izbrali primerno knjigo z naslovom Pesem za kitovo pot domov. Knjiga je bila predstavljena kot noviteta v letu 2020. Tematika zgodbe je vsakdanje življenje odrasčajočega dečka z družinskimi težavami. Ker je zgodba postavljena v resnično življenje, je lahko vsak učenec v njej našel tudi del sebe. Odkrili smo čudovito vez, ki se lahko splete med človekom in živaljo. Zgodba se nas je res dotaknila.

♦ **Februar – LEPOTA**

Februarja smo nadaljevali z rdečo nitjo lepote in ljubezni. Tokrat smo vzeli v roke knjigo Lepotica s pomarančami. Zgodba nas je ganila in marsikomu spremenila pogled na družino in življenje samo.

Otrokom prvega razreda smo tokrat prebrali knjigo Zeleni dežnik, tretješolcem pa zbirko hudomušnih zgodb Primoža Suhodolčana.

Slika 2: Šolska knjižnica OŠ Janka Padežnika, skupno branje

• Marec, april – ČAROVNIJA

Tokrat so učence v šoli čakale večje obveznosti in ocenjevanje, zato smo branje knjige Srce iz črnila avtorice Cornelia Funke podaljšali še na april. To je sicer trilogija, vendar smo skupaj predelali samo prvi del. Brali smo jo skupaj, saj je noviteta in je na voljo v redkih knjižnicah. Lahko bi rekli, da je podobna Zgodbi iz Narnije.

Za prvošolce smo posegli po knjigi Prenizko nebo. Drugošolcem smo brali knjigo s čudovitimi ilustracijami Lindbergh.

• Maj, junij – POLETNE POČITNICE

Vleklo nas je že v tople kraje in na potovanja, zato je bila Nepričakovana pustolovščina Borisa Karlovska ravno prava knjiga, da smo vsaj v mislih pobegnili drugam, dogodivščinam naproti.

Navdušili smo se nad knjigo Nevidni fant in jo brali vsem razredom prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja.

SKLEP

V prispevku je predstavljen malo drugačen način dela z učenci. Za to interesno dejavnost sem se odločila, ker sem želela z drugačnim in zanimivim pristopom otrokom približati knjige in branje. Vsi vemo, da zanimanje za branje iz leta v leto upada. Zavedam se, da je to projekt »na dolge proge«, vendar sem dosegla prvi mejnik.

Vsi, ki so sodelovali pri letošnji dejavnosti, so bili navdušeni in verjamem, da se bo v dejavnost naslednje šolsko leto vključilo še več učencev. Kompetence učencev so se izboljšale, prav tako bralna pismenost. Bralni dosežki so torej povezani s knjižnico, možnostjo izbire tem, knjig in ustvarjanjem pozitivne bralne klime.

Vsi smo vložili nekaj več truda in časa, vendar smo ga vložili z veseljem. Vemo, da bomo z dejavnostjo nadaljevali in z njo rasli. ●

NUŠA BERENDIJAŠ, prof. slovenščine, zaposlena na Osnovni šoli Janka Padežnika.
Naslov: Osnovna šola Janka Padežnika, Iztokova ulica 6, 2000 Maribor
E-naslov: nusa.zv@gmail.com

Tudi jaz zmorem: projekt Erasmus+

I Can Do It Too: Erasmus+ Project

Sergeja Apat

Izvleček

V članku je opisan projekt Tudi jaz zmorem. Projekt je na Osnovni šoli Polje potekal v okviru programa Erasmus+. To je program Evropske unije, ki podpira izobraževanje, usposabljanje, mlade in šport v Evropi. Projekt je bil zasnovan na podlagi analize potreb naše šole. Ugotovili smo, da imajo učenci čedalje več težav pri pismenosti in usvajanju novih učnih vsebin. Pri tem smo jim želeli pomagati, zato smo se v iskanju rešitev oprli na dejavnosti, ki jih imajo učenci najraje – to je učenje prek igre. V članku je povzet potek projekta in aktivnosti, ki so pripomogle k boljši pismenosti in asimilaciji naših učencev v novo okolje.

UDK 028:37.011.22

Ključne besede:

pismenost, opismenjevanje, Erasmus+, učna uspešnost, dejavnosti, igra

Keywords:

literacy, literacy acquisition, Erasmus+, academic achievement, activities, play

Abstract

The article describes the project "I Can Do It Too" ("Tudi jaz zmorem"). The project was carried out at Polje Elementary School under the Erasmus+ programme. The latter is a European Union programme that supports education, training, youth and sport in Europe. The project was designed based on an analysis of our school's needs. We have determined that pupils are experiencing more and more problems with literacy and with acquiring new subject knowledge. We wanted to enhance their abilities in this area, so when we looked for solutions, we relied on activities that pupils like the most – that is, learning through play. The article sums up the course of the project and the activities that helped to improve literacy and better assimilate our pupils into their new environment.

UVOD

Na Osnovni šoli Polje se v zadnjih letih srečujemo s povečanim številom učencev, med katerimi jih veliko prihaja iz družin z nizkim socialno-ekonomskim statusom ali iz drugačnega jezikovnega okolja. Posledično se srečujemo s kulturnimi razlikami in zato smo na šoli iskali rešitve, kako te otroke čim bolj uspešno asimilirati v okolje in jim ponuditi aktivnosti, s katerimi se bodo lažje vključili med vrstnike in dosegali uspehe tako v šoli kot v življenju nasploh.

Učiteljice, ki smo o tem razmišljale, smo se odločile, da se vključimo v projekt Erasmus+. Zastavljeni cilji našega projekta so bili razvijanje bralne, matematične in računalniške pismenosti učencev in njihove jezikovne spretnosti. Cilj projekta, ki smo ga simbolično poimenovali "Tudi jaz zmorem", je bil poiskati nove načine, kako ustvariti spodbudno šolsko okolje za integracijo vseh učencev in kako učence s primanjkljaji izdatno podpreti pri razvijanju veščin bralne, matematične in danes vedno bolj pomembne računalniške pismenosti ter njihovih jezikovnih zmožnosti. Čeprav naši učenci prihajajo iz različnih kulturnih okolij, opažamo, da se premalo zavedajo, kakšno bogastvo prinaša raznolikost kultur. Strokovni delavci jim zato želimo tudi prek lastne izkušnje približati prednosti evropskega povezovanja in jih spodbuditi k odprtosti, strpnosti in deljenju izkušenj svojega kulturnega okolja z drugimi.

Znanstveniki ugotavljajo, da obstajajo med otroki iz različnih socialnih slojev razlike v jezikovnih značilnostih, ki vplivajo na njihovo bralno učinkovitost. B. Bernstein (1971) je poudaril, da se pojavljajo precejšnje razlike pri posameznih slojih, ki pomembno vplivajo na nadaljnji razvoj jezika ter branja in širše na šolsko uspešnost otroka (Pečjak, 1996).

V obdobju od 2018 do 2020 je bilo razvijanje bralne pismenosti tudi prioriteten cilj šole. Dejavnosti so bile oblikovane tako, da smo cilje dosegali po celotni vertikali osnovne šole in jih bomo tudi v prihodnje vključevali v letni delovni načrt šole.

Čeprav naši učenci prihajajo iz različnih kulturnih okolij, opažamo, da se premalo zavedajo, kakšno bogastvo prinaša raznolikost kultur. Strokovni delavci jim zato želimo tudi prek lastne izkušnje približati prednosti evropskega povezovanja in jih spodbuditi k odprtosti, strpnosti in deljenju izkušenj svojega kulturnega okolja z drugimi.

PISMENOST IN VRSTE PISMENOSTI

Pismenost je sposobnost branja in pisanja, opismenjevanje pa pomeni poučevati brati in pisati. Otrok, ki se normalno razvija, se v srednjem otroštvu nauči brati. Pismenost otrokom ne le odpre pot do knjig, pač pa je tudi okno v svet digitalne tehnologije. Zdaj lahko berejo spletne strani, besedila v aplikacijah in navodila za igro (Gold, 2015). Zato nam je bilo v okvir projekta smiselno in nujno vključiti tudi računalniško pismenost in s tem sodobno informacijsko-komunikacijsko tehnologijo (v nadaljevanju IKT).

Opismenjevanje je vedno zahtevnejše in ga spremlja vedno več težav. Učitelji uporabljamo različne tehnike in metode, ki nadgrajujejo in izboljšujejo bralno tehniko učencev, povečujejo njihovo besedišče in izboljšujejo razumevanje pri branju. Večina avtorjev poudarja naslednje dejavnike bralnega uspeha: percepcijske dejavnike, kognitivne dejavnike, motivacijo in interes ter socialno-kulturne dejavnike (Ropič, 1996).

Da bi bila pismenost vseh naših učencev hitrejša in učinkovitejša, smo se odločili, da jim ponudimo različne dejavnosti, prek katerih bodo usvajali različne oblike pismenosti. Največ dejavnosti je potekalo prek igre, saj je učenje prek igre otrokom najbolj spontan, naraven in učinkovit način dojetanja.

Igre lahko spodbujajo številne vidike kognitivnega in socialnega razvoja, kot so: jezikovni razvoj, pismenost (zvok posameznih črk/glasov, povezovanje glasov in črk, učenje besed

Slika 1: Krepitev bralne pismenosti

Opismenjevanje je vedno zahtevnejše in ga spremlja vedno več težav. Učitelji uporabljamo različne tehnike in metode, ki nadgrajujejo in izboljšujejo bralno tehniko učencev, povečujejo njihovo besedišče in izboljšujejo razumevanje pri branju.

kot celot), pisanje, matematične sposobnosti in občutek za števila, osnovne informacije in virtualne "ekskurzije", vizualno-prostorske sposobnosti, reševanje problemskih nalog, finomotorične sposobnosti, odzivni čas, izvedbeno načrtovanje in organizacija, ustvarjalnost, izmenjavanje, bonton, vedenje na spletu (Gold, 2015).

MOBILNOSTI ZA UČITELJE

Da bi lahko našim učencem ponudili največ, smo učitelji poiskali izobraževanja v obliki strukturiranih tečajev širom Evrope, ki so ponujala tovrstno tematiko, ali pa smo se udeležili t. i. sledenja na delovnem mestu (angl. job shadowing), kjer smo z obiskom različnih osnovnih šol po Evropi pridobivali znanje in ideje pri dejanskem pouku in izmenjavi dobrih praks med učitelji. Učitelji smo tako pri različnih mobilnostih tekom projekta pridobili nove kompetence na področju opismenjevanja, vodenja razreda in težavnih učencev, različnih IKT-pristopov in oblik učenja. Številne pridobljene nove ideje smo uporabili v razredu in jih tudi delili s celotnim kolektivom, saj smo želeli primere dobrih praks razširiti na celotno vertikalo naše šole. Tako je celotna šola pridobila širok nabor različnih dejavnosti, s katerimi nadaljujemo še danes, ko smo projekt že zaključili. Pri tem vključujemo učence vseh starostnih obdobij, le metode in oblike dela se glede na starost razlikujejo. Mobilnosti so nam omogočile tudi razvoj evropske zavesti, nova poznanstva in izmenjavo dobrih praks, za kar smo bili res hvaležni. Lepo je vedeti, da nismo edini, ki se spopadamo s takimi težavami, in v

resnici smo ugotovili, da je naša težava pravzaprav precej pogost in aktualen evropski izziv.

AKTIVNOSTI ZA UČENCE

Nekaj aktivnosti, ki smo jih vpeljali v času trajanja projekta in katerim v večini sledimo še danes:

- testiranje učencev prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja z bralnimi testi in ocenjevalno shemo bralnih zmožnosti;
- delavnice Krepitev bralne pismenosti za učence, ki dosegajo podpovprečne rezultate na testiranju;
- program razvijanja predopismenjevalnih spretnosti s pomočjo senzomotorike in samoregulacije, v okviru katerega je bila izdana knjiga Vaje za spretne prste (zbirka vaj za zaznavanje in obvladovanje telesa) avtoric Bojane Krašovec, Nine Sovinc in Anje Bizjak;
- program pomoči za učence priseljence;
- bralne čajanke za učence;
- izdali smo šolski časopis na temo branja;
- v redni pouk smo uvedli nove didaktične pristope in metode, pridobljenje na mobilnostih;
- dodatna pomoč je potekala tudi v obliki različnih interesnih dejavnosti (npr. Igriva matematika);
- izvedene so bile delavnice v okviru dneva dejavnosti na temo IKT in varne rabe interneta;
- »Super sobote« – delavnice za učence s posebnimi potrebami, kjer skušamo znanje, pridobljeno pri pouku, udejanjiti v resnič-

Sliki 2 in 3: Učiteljice na mobilnosti na Islandiji med različnimi aktivnostmi

nem življenju. Kako se lahko lepše naučiš merskih enot kot tako, da spečeš piškote?;

- v letu 2018 in 2019 smo izvedli tridnevni tabor Tudi jaz zmorem za učno in socialno šibke učence, kjer so učenci v manjših skupinah na različnih delavnicah usvajali strategije učenja, razvijali svoje jezikovne spretnosti in krepili svojo samopodobo.

Slika 4: Super sobota

Slika 5: Vaje za spretne prste

Slika 6: Tabor Tudi jaz zmorem

Slika 7: Bralna čajanka

UČINEK AKTIVNOSTI

Učenci so deležni več ustrezne učne pomoči in spodbude za razvijanje prej omenjenih spretnosti. Posledično opažamo učni napredek pri učencih, ki so se udeleževali dejavnosti, ki smo jih uvedli v času projekta. Učenci, ki so bili v oddelkih, kjer so izvajali aktivnosti za razvoj predopismenjevalnih spretnosti, so bili po izvedbi vaj bolj umirjeni, sproščeni in dovzetni za nadaljnje delo pri pouku. Lažje so sledili navodilom in poteku dela, napredovali so v različnih grobo- in finomotoričnih spretnostih, okrepili so trajanje svoje pozornosti, natančnosti in vztrajnosti. Zmanjšale so se njihove vedenjske težave, okrepili pa sta se njihova samopodoba in samokontrola telesa. Med vrstniki je bilo manj konfliktnih situacij, povečala se je njihova motivacija za delo, hkrati pa se je izboljšala tudi celotna razredna klima. Udeleženci taborov Tudi jaz zmorem so spoznali večji nabor učnih strategij, s katerimi so si pomagali pri pridobivanju znanja in okrepili svojo samopodobo. Z delom v skupinah so razvili socialne veščine in občutek za druge. Z bralnimi testi smo lažje prepoznali učence, ki potrebujejo učno pomoč pri razvijanju bralne spretnosti, ter jim z vključitvijo v delavnice

Krepitev bralne pismenosti omogočili dodatno pomoč in možnost doseganja učnih standardov. Za učence s posebnimi potrebami so bile organizirane Super sobote, kjer so na različnih delavnicah razvijali socialne veščine, krepili svojo samopodobo in strategije učenja učenja ter krepili zavest o pomembnosti znanja, ki ga pridobijo v šoli, v vsakdanjem življenju. Z dnevi dejavnosti na temo IKT in varne rabe interneta so učenci razvijali svoje računalniške spretnosti in pridobili samostojnost, potrebno za delo na daljavo. Nove metode dela in uporaba idej, pridobljenih na mobilnostih pri rednih urah pouka, so popestrile ure in vsaj malo izboljšale motivacijo učencev za šolsko delo. Bralne čajanke in interesne dejavnosti pa so učencem, ki so si želeli nadgraditi znanje, omogočile poglobljeno delo in doseganje višjih standardov. Dokaz za to so digitalne knjige, ki so jih v okviru projekta Erasmus+ napisali petošolci za mednarodni natečaj Book Creator. Knjiga Lili's dreams ene izmed petošolk je v konkurenci več kot 100 prispelih avtorskih del iz 22 držav prišla v finalni izbor 25 najboljših knjig.

IZZIVI

Med projektom smo se seveda srečevali tudi z različnimi izzivi. Razglašena epidemija je bila naš največji izziv, saj nam je v večji meri preprečila aktivnejše vključevanje staršev in lokalnega okolja v naš projekt. Kljub vsemu smo želeli deliti primere dobrih praks, zato smo v

okviru šolske spletne strani pisali tudi blog, kjer smo objavljali vse bistvene dogodke in aktivnosti, ki smo jih realizirali z učenci. Blog je za podrobnejši opis dejavnosti in več fotografij na spletni strani šole še vedno dosegljiv: <http://www.ospolje.si/erasmus>. Tam so opisane tudi mobilnosti in izobraževanja, ki so se jih udeležili učitelji.

Izziv pa še vedno predstavljajo tisti učenci, ki pomoči ne sprejmejo in se ne želijo udeležiti dodatnih aktivnosti. Vendar si z večkratnim vabilom in vztrajnostjo marsikdo premisli in pride na dejavnosti.

SKLEP

Strinjam se z W. Glasserjem, ki v svoji knjigi Vsak učenec je lahko uspešen pravi, da je izziv, da bi izboljšali branje, vsekakor vredno sprejeti, vendar bo zahteval nekaj časa. Če hočemo postopek pospešiti s pritiskom, naredimo samo škodo. Ko pomagata otrokom spoznavati veselje do branja, s tem bojujete bitko za njihovo izobraženo življenje. Ničesar boljšega ne morete delati s svojim časom, kot da berete otroku knjigo (Glasser, 2001).

Najpomembnejši učinek, ki je viden v organizaciji, je uvedba sistematičnega dela pri razvijanju bralne, matematične in računalniške pismenosti. Na šoli smo zadovoljni, ker smo uvedli številne nove aktivnosti za učence, ki pripomorejo k razvoju njihovih spretnosti, boljšemu počutju in krepitvi samopodobe.

Viri in literatura

- Pečjak, S. (1996). *Kako do boljšega branja*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Ropič, M. (1996). *Podaljšano opismenjevanje*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

- Glasser, W. (2001). *Vsak učenec je lahko uspešen*. Radovljica: Mca.
- Gold, J. (2015). *Vzgoja v digitalni dobi*. Radovljica: Didakta.

SERGEJA APAT, profesorica razrednega pouka, zaposlena na Osnovni šoli Polje
Naslov: Osnovna šola Polje, Zaloška cesta 189, 1260 Ljubljana Polje
E-naslov: sergeja.apat@ospolje.si

Bibliopedagoška šola 2022

V letošnjem šolskem letu, 2021/2022, smo se udeleženci Bibliopedagoške šole znova izobraževali »v živo«. Občutek je bil fantastičen, saj smo se nekateri videli po več kot dveletnem premoru. Bibliopedagoška šola je potekala tako kot leta poprej v dveh izvedbah. Prva izvedba je bila v Mariboru od 7. do 8. aprila, druga pa je potekala v Strunjanu od 14. do 15. aprila, brez kotizacije. Izobraževanje je bilo namenjeno zaposlenim v šolskih knjižnicah. Obvezna je bila prijava prek sistema KATIS, ki zaposlenim v VIZ omogoča cenejše izobraževanje ter pridobivanje možnosti za napredovanje v strokovne nazive.

Program je obsegal:

- uvod in namen seminarja ter navodila, ki jih je pojasnila Romana Fekonja (svetovalka za šolske knjižnice na ZRSS),
- predavanje o kakovostnem mladinskem leposlovju – kriteriji za izbor, predavanje je pripravila dr. Dragica Haramija,
- predavanje o načinih nabave in postopkih ob tem v šolski knjižnici, predavanje sta

vodili Katarina Jesih Šterbenc, Romana Fekonja,

- tržnica znanja (delavnica) – iz prakse za prakso, vodila Romana Fekonja,
- integracija knjižničnih vsebin v vzgojno-izobraževalni proces je pripravila Andreja Urbanec,
- motiviranje učencev za branje malo drugače, delavnico izpeljala Katja Brezovnik,
- povezovanje šolske knjižnice – lokalno in mednarodno, Urša Bajda, Nevenka Mandelj,
- refleksija in prenos v svojo prakso Romana Fekonja.

Program je bil strokoven in dinamičen, delavnice zelo skrbno načrtovane in izpeljane. Prek teorije smo spoznavali prakso v različnih porah knjižničarjevega dela. Vsak je lahko zase našel nekaj novega, zanimivega, morda še nepreizkušenega. Končna misel letošnje Bibšole je: »Knjižničar je kot vegeta, povsod jo najdemo, a povsod le za ščepec.« (A. Urbanec)

Tako kot vsako leto tudi letos odhajamo iz omenjene šole strokovno bogatejši, opolnomočeni in z vsaj kakim novim znanjem več.

Zopet smo dobili veliko novih idej.

Strunjansko sonce ni skoparilo s svojo toplino, morje in narava sta nas bogato nagradila s svojo neizmerno lepoto.

Udeleženci smo si izmenjali pozitivno energijo, ki bo držala vsaj do naslednje pomladi. Bibliopedagoška šola ima že dolgo tradicijo, vedno je dobro obiskana. In tako je bilo tudi letos, kljub manjši pavzi.

Velika zahvala, da se imamo vedno zelo lepo in da strokovno bogatimo drug drugega, gre naši svetovalki na ZRSS, Romani Fekonja. ●

Slika 1: Soba pobega v knjižnici

Zaključna konferenca projekta Bralna pismenost in razvoj slovenščine – OBJEM

Dvajsetega aprila 2022 je prek spleta potekala zaključna konferenca za sodelujoče v projektu Bralna pismenost in razvoj slovenščine – OBJEM, in sicer z naslovom Bralna pismenost kot prihodnji izziv in razvojna priložnost. Njen temeljni namen je bil predstaviti ugotovitve iztekajočega se projekta, hkrati pa predstaviti tudi učno okolje za razvoj bralne pismenosti po celotni vertikali izobraževanja.

Konferenca je potekala v obliki plenarnih in sekcijских predavanj, katerih osrednje teme so bile (povzeto po prejetem vabilu na konferenco):

- razvoj, spodbujanje in spremljanje zgodnje pismenosti;
- postopno, sistematično in individualizirano opismenjevanje ter razvijanje bralne pismenosti;
- pismenost kot večšina z osredotočenostjo na bralno pismenost po celotni vertikali izobraževanja;
- učno okolje za bralno pismenost (strokovna usposobljenost vzgojiteljev/učiteljev, vzpodbudno učno okolje za bralno pismenost pri vseh predmetih, predšolske/šolske knjižnice);
- sodelovanje v projektu (kolegialne hospitacije, mreženje, delovanje projektnih timov), pedagoško vodenje za skupno učenje in vključenost;
- prilagajanje učnega jezika za dvig ravni bralne pismenosti.

Konferenco sta otvorili Romana Fekonja (ZRSŠ) z uvodom ter Stanka Preskar (ZRSŠ) s kratkim pogledom na razvojne priložnosti vrtcev in šol. Sledili sta plenarni predavanji, Jezik kot osnovno šolsko orodje in dobro opremljena slovenščina Kozma Ahačiča (Inštitut za

slovenski jezik Frana Ramovša ZRS SAZU) ter Od opismenjevanja do kritičnega branja Nine Novak in Sandre Mršnik (ZRSŠ). Jedrni del konference sta sestavljali dve sekciji predavanj, prva je obsegala osem sklopov sekcijских predavanj¹ pod skupnim naslovom Raznolikost vplivov na bralno pismenost, druga pa sedem sklopov sekcijских predavanj² pod skupnim naslovom Bralna pismenost kot večšina od vrtca do konca srednje šole. Predavanja prve sekcije so izvajali strokovni delavci vrtcev in osnovnih ter srednjih šol, saj je šlo predvsem za predstavitev primerov dobrih praks, ki so se v šolskem okolju razvile v okviru projekta OBJEM, predavanja druge sekcije pa so bila bolj teoretične narave in so jih izvajali predstavniki Univerze iz Ljubljane in Maribora. Vsakemu sklopu predavanj iz prve sekcije je vsebinsko ustrezal po en sklop predavanj iz druge sekcije. Kot udeleženec konference si predhodno iz vsake sekcije za poslušanje lahko izbral po en sklop predavanj, saj so le-ta zaradi obsežnosti in velikega števila tekla hkrati. V zaključku

- 1 Naslovi posameznega sklopa znotraj prve sekcije: Didaktični pristopi pri uvajanju gradnikov zgodnje pismenosti v vrtcu; Postopno, sistematično in individualizirano opismenjevanje in razvijanje bralne pismenosti; Bralna pismenost kot večšina – osredotočenost na bralno pismenost po vertikali; Kako integrirati šolsko knjižnico ali kako je šolska knjižnica središče branja in stičišče medpredmetnega povezovanja; Prilagajanje učnega jezika – slovenščina kot učni jezik za govorce slovenščine kot drugega jezika; Bralna pismenost pri vseh predmetih; Sodelovanje in trajnost projekta – kolegialne hospitacije, mreženje, projektni timi; Pedagoško vodenje za skupno učenje in vključenost.
- 2 Naslovi posameznega sklopa znotraj druge sekcije: Zgodnja pismenost – razvoj, spodbujanje, spremljanje; Bralna pismenost po vertikali (gradniki, multimodalnost ...); Učno okolje, ki spodbuja razvoj bralne pismenosti; Bralna pismenost in njene razsežnosti (spremljanje, merjenje); Šolska knjižnica za vsakogar; Prilagajanje učnega jezika za dvig ravni bralne pismenosti; Pedagoško vodenje za razvoj pedagoške prakse.

Slika 1: Predavanje Romane Fekonja

Slika 2: Plakat OŠ Puconci

konference so nato moderatorji na kratko predstavili povzetke vseh sklopov, s čimer je bila konferenca na koncu vsebinsko in formalno zaokrožena celota.

Kot udeleženka konferenca in kot knjižničarka sem iz prve sekcije izbrala sklop predavanj z naslovom *Kako integrirati šolsko knjižnico ali kako je šolska knjižnica središče branja in stičišče medpredmetnega povezovanja*, iz druge sekcije pa sklop predavanj z naslovom *Bralna pismenost po vertikali (gradniki, multimodalnost ...)*. Predstavljeni primeri dobrih praks iz prve sekcije, vezani na Vrtec pri OŠ Franceta Prešerna Črenšovci (Andreja Sever: »Vrtčevska« (šolska knjižnica), na OŠ Škofja Loka - Mesto (Barbara Tušek: Posodobljen model šolske knjižnice v praksi) in na SŠ Izola (Marlene Zorjan Hrovat: Vključenost knjižničnih vsebin v pouk) so me navdušili, tudi z dovrše-

no izdelanimi zaključnimi plakati, enako pa je bilo tudi s predavanji iz druge sekcije, ki so bila predvsem teoretične narave in so jih imele Simona Pulko (Kateri pristopi podpirajo uvajanje gradnikov?), Janja Batič (Multimodalno branje za vse) in Dragica Haramija (Multimodalno branje za vse, Gradniki bralne pismenosti in njihov pomen v izobraževanju). Izvedela sem marsikaj zanimivega, kar pa je še pomembnejše, ob poslušanju predavanj se mi je utrnila marsikatera nova ideja, ki bo v prihodnosti popestrila moje delo v šolski knjižnici.

Ob zaključku konferenca so organizatorji povedali, da bodo posnetki predavanj obeh sekcij in vseh sklopov za poslušanje kmalu na razpolago prek spleta, prav tako pa so omenili, da bodo izsledki projekta izšli v dveh publikacijah, ki bosta za branje dostopni v Digitalni bralnici ZRSSŠ. ●

Mag. Petra Mikeln

»Dobrodušna šestdesetletnica« – jubilej gibanja Bralna značka

Tretjega maja se je v Cankarjevem domu s slavnostno prireditvijo sklenilo praznovanje ob 60-letnici gibanja Bralna značka. Prvo tekmovanje za Prežihovo bralno značko sta

namreč v šolskem letu 1960/1961 osnovala ravnatelj osnovne šole na Prevaljah, pisatelj Leopold Suhodolčan, in profesor slovenščine na tej šoli, Stanko Kotnik; prve Prežihove

bralne značke pa so bile podeljene maja 1961 na Prevaljah.

Praznovanja ob tej lepi in pomembni obletnici so se vrstila vse od maja 2021. Začela so se 20. maja 2021, ko so na Prevaljah, rojstnem kraju gibanja Bralna značka, pripravili osrednjo slovesnost ob 60-letnici Bralne značke. Zaradi takratnih epidemičnih razmer je prireditve potekala hibridno – v živo in prek Zooma. Pred slovesnostjo so na OŠ Franja Goloba Prevalje odprli tudi razstavo o Bralni znački in po njej skupaj s predstavniki šole, občine, Zveze prijateljev mladine Slovenije in mladimi bralci pospremili predsednika države Boruta Pahorja. Predsednik Borut Pahor je bil kot častni pokrovitelj Bralne značke slavnostni govornik tako na uvodni kot sklepni prireditvi. Na slovesnosti na Prevaljah je Društvu Bralna značka Slovenije – ZPMS in njegovemu predsedniku Marku Kravosu podelil častno pokroviteljstvo nad prireditvami ob 60-letnici gibanja. Ob tem je poudaril, da je »častno pokroviteljstvo izraz njegove osebne hvaležnosti, hvaležnosti države in vseh njenih ljudi za pomembno poslanstvo, ki ga opravlja gibanje Bralna značka«. Predsednik Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS Marko Kravos in predsednica Zveze prijateljev mladine Slovenija Darja Groznik pa sta ob tej slovesni priložnosti Prevaljam podelila častni naziv *mesto Bralne značke*. Listino je prevzel župan občine Prevalje Matic Tasič.

Dvaindvajsetega maja, na dan prve podelitve Prežihove bralne značke, je nato potekal *Prvi*

festival Bralne značke. Sledil mu je *Prvi spletni festival Bralne značke* od ponedeljka, 24. maja, do petka, 28. maja. Na njem so se mentorji in mladi bralci prek Zooma pet dni zapored družili s slovenskimi literarnimi ustvarjalci.

Praznovanje okroglega jubileja se je sklenilo 3. maja letos v Cankarjevem domu s slavnostno prireditvijo *Zlata bralka, zlati bralec*, ki je bila tokrat namenjena vsem mentoricam in mentorjem ter sodelavkam in sodelavcem društva. Na prireditvi se je Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS poklonilo zaslužnim mentorjem, dolgoletnim sodelavcem in vsem, ki so vsa ta leta spodbujali in podpirali gibanje Bralna značka. Vodil jo je Boštjan Gorenc – Pižama, vse zbrane pa so nagovorili predsednik Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS Marko Kravos, predsednik Republike Slovenije Borut Pahor in predsednica Zveze prijateljev mladine Slovenija Darja Groznik. Za glasbo je poskrbela Ljoba Jenče, ki je navzoče s pesmijo popeljala po slovenskih pokrajinah.

Največ pozornosti so bili na prireditvi deležni nagrajenke in nagrajenci. **Priznanje za izjemno mentorsko delo na področju bralne kulture in Bralne značke** so prejeli Hedvika Gorenšek, Barbara Hanuš, Mirjam Klavž Dolinar, Olga Lupinc, Boža Ojsteršek in Franceska Žumer. **Zlato priznanje za izjemne dosežke pri razvoju bralne kulture in Bralne značke na nacionalni ravni** so prejeli Andreja Duhovnik - Antoni, Tilka Jamnik, Tjaša Klemenčič, Igor Longyka, Miha Mohor in Darka Tancer - Kajnih. **Častne članice in častni član** so postali Tone Partljič, Berta Golob, Meta Grosman, Greta Jukič, Marjana Kobe, Darja Kramberger, Neža Maurer in Vladka Škof. Jože Zupan pa je ob 50.

obletnici svojega delovanja v nacionalnem odboru Bralne značke prejel **zlati znak**.

Slika 2: Jože Zupan, prejemnik zlatega znaka (Avtor fotografije: Luka Dakskobler)

Slika 1: Predsedniki Bralne značke (Avtor fotografije: Luka Dakskobler)

Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS se je na prireditvi tudi zahvalilo Zvezi prijateljev mladine Slovenije ter njenim zvezam in društvom po vsej Sloveniji za dolgoletno sodelovanje in podporo bralni kulturi mladih in Bralni znački.

Ob častitljivem jubileju torej iskrene čestitke tej »dobrodušni šestdesetletnici«, kot jo je poimenoval predsednik društva Marko Kravos – naj ostane še naprej mladostna in radoživa! ●

Gregor Škrlič

Predstavitev knjige *Nevidna moč knjig*

Knjigo, ki je izšla v Zbirki Bralna znamenja in nosi naslov ‚Nevidna moč knjig‘, s pomenljivim podnaslovom ‚branje in učenje v digitalni dobi‘, je avtorica Alenka Kepic Mohar, katere ime šolski knjižničarji morebiti bolj povezujejo z učbeniki, napisala na podlagi svojega doktorskega dela.

Vsebina je razdeljena na poglavja:

- Knjiga kot del materialne kulture v digitalnem vesolju
- Katere načine branja poznamo
- Kako se razvija razmišljujoči in beroči um
- Zakaj brati otroku že v zgodnjem otroštvu
- Kaj nam o branju lahko pove telo
- Ali telo podobno kot pri branju sodeluje tudi pri učenju

- Knjiga kot del materialne kulture v izobraževalnem sistemu prihodnosti

Knjiga opisuje mnenja kot tudi dejstva o eni izmed najpomembnejših veščin – o branju. Avtorica je knjigo pisala s stališča (izobraževalnega) založništva, ki je velik del nje same. A hkrati knjigo prikaže kot predmet, ki v sebi skriva bogastva, ideje, znanja, ki bralcu da tisto, kar potrebuje. Predvsem pa se skozi poglavja dotakne tako branja in učenja v digitalni dobi z različnih vidikov, ob spremembah, ki jih je prinesel tehnološki razcvet. Sodobna tehnologija je postala obvezni del vsakdana posameznika. Ali to pomeni, da bo digitalno nadomestilo analogno branje?

V knjigi so zanimivi opisi in primeri, kako se je svet razvijal skozi zgodovino ter kako smo se naučili sobivati oziroma uporabljati ter prepletati analogno z digitalnim. Pa vendar avtorica pravi, da verjame, »da bo naš svet ne glede na digitalne izume in umetno inteligenco, ki nas razvajajo z udobnostjo kognitivne lahkotnosti, redkeje pa vodijo v razmislek o algoritmih, ostal povezan svet pristne, avtonomne, pa tudi ljubeče človeške misli, s katero bomo ohranili tisti košček sveta, ki ga je skozi zgodovino zgradil beroči um človeške civilizacije« (Kepic Mohar, 2021, str. 113). ●

Nina Kranjec

Predstavitev knjige Sarah Pavey: *Playing Games in the School Library*

Ko je leta 2020 izbruhnila pandemija covid-19, se je življenje v trenutku spremenilo. Šole so morale organizirati pouk na daljavo, kar je zahtevalo ogromno prilagoditev pri poučevanju. Tako kot učitelji smo tudi knjižničarji veliko časa preživeli pred računalniškimi zasloni in iskali nove oblike dela in nove poti do učencev oz. uporabnikov. Med brskanjem po različnih spletnih straneh smo zagotovo našli veliko novih, poučnih, zanimivih, uporabnih izzivov, idej, vsebin in metod dela. Med drugim je bila na fb-strani Sekcije za šolske knjižnice deljena objava Sarah Pavey, knjižničarke iz Anglije, ki je pripravljala knjigo o uporabi različnih iger v šolskih knjižnicah in zbirala primere dobre prakse.

Tako smo šolski knjižničarji z vsega sveta (Afrika, Amerika, Združeno kraljestvo, Avstralija, Danska, Dubaj, Estonija, Hrvaška, Indija, Irska, Kanada, Kitajska, Litva, Malezija, Nemčija, Norveška, Nova Zelandija, Singapur, Slovenija, Srbija, Španija, Škotska, Švedska) s svojimi idejami in izkušnjami sooblikovali knjigo z naslovom *Playing Games in the School Library*. Igra je namreč za otroke najpomembnejša oblika učenja, prek katere razvijajo občutek pripadnosti, zadovoljujejo potrebo po druženju, se navajajo na medsebojne odnose, spoznavajo pravila, se urijo v komuniciranju in se hkrati učijo sprejemati poraze. Igra otrokom omogoča aktivno sodelovanje, učenje, utrjevanje znanja ter hkrati tudi zabavo in sprostitvev.

Knjiga *Playing Games in the School Library* podaja teoretična izhodišča o pomenu in vplivu različnih vrst iger (družabne, namizne, socialne, računalniške, gibalne igre, kvizi ipd.)

na usvajanje znanja pri različnih skupinah otrok (učenci z učnimi težavami, učenci tujci, učenci z dispraksijo, avtistični učenci, zelo tekmovalni učenci, plahi/nesamozavestni učenci itd.). Dodani so preizkušeni primeri iger s knjižno oziroma knjižnično vsebino za učence od 5 do 17 let, ki jih lahko izvajamo tako pri pouku na daljavo kot neposredno pri pouku, pri urah KIZ, med odmori v knjižnici, pri interesnih dejavnostih, ob kulturnih dnevih, lahko pa jih z učenci izdelamo na tehniških dnevih, saj so napisana tudi navodila in kriteriji, ki jih moramo upoštevati, če želimo sami izdelati določeno igro.

Knjiga je tako odličen pripomoček in vodnik, da se pogumno lotimo priprave in izpeljave pouka prek igre. Učenci pri tem namreč zelo uživajo. Z igrami, ki jih prilagodimo starostni stopnji in zmožnostim otrok, povečamo njihovo aktivnost in motiviranost za delo in jim omogočimo maksimalno usmerjenost k vsebini brez prisile in brez večjega napora. ●

Andreja Hari

Digitalizirani zborniki s področja šolskega knjižničarstva

Na predlog strokovne javnosti smo v Narodni in univerzitetni knjižnici v sklopu projekta EODOPEN nedavno digitalizirali tri zbornike s področja šolskih knjižnic:

1. *Vzgojno-izobraževalno delo v šolski knjižnici srednje šole* (1995),
2. *Vodnik za šolskega knjižničarja v osnovni in srednji šoli ter v domovih za učence* (1999) in
3. *Učenje in poučevanje s knjižnico v osnovni šoli* (2002).

Prvi je nastal kot pomoč pri izvajanju oziroma uresničevanju strokovnega bibliotekarskega in bibliopedagoškega dela v šolski knjižnici srednje šole. Vključuje razmislek o namenu in mestu srednješolske knjižnice v vzgojno-izobraževalnem procesu, standarde in normative za šolske knjižnice, poglavje o bibliopedagoškem delu in o informacijski dejavnosti v srednješolski knjižnici.

Drugi vsebuje različne napotke in praktične primere za načrtovanje in izvedbo dela šolskega knjižničarja, kot so na primer: izobraževanje, strokovno usposabljanje in spopolnjevanje knjižničarjev, pripravništvo in strokovni izpit, koncepti dela, priprava letnega delovnega načrta, pomen knjižničnih informacijskih znanj ipd.

V tretjem zborniku knjižničarke predstavljajo spremembe, ki jih je devetletna osnovna šola prinesla v delo šolskih knjižničarjev, uspešne primere učnih ur z medpredmetnim povezovanjem, knjižnična informacijska znanja ter kako z medsebojnim povezovanjem pomagati preostalem osnovnošolskim knjižnicam pri prehodu kot tudi pri nadaljnjem načrtovanju dela.

Razpolaganje z zborniki v tiskani obliki je bilo omejeno, želja je bila, da bi bilo gradivo širše

dostopno v elektronski obliki, saj se gradivo med šolskimi knjižničarji še vedno pogosto uporablja in je pomembno za to področje. Za našo projektno dejavnost je bil to tudi izziv, saj je bil postopek razčiščevanja avtorskih pravic pri vseh treh zbornikih dokaj dolgotrajen. Zborniki so namreč en izmed bolj zapletenih primerov, saj je treba pridobiti dovoljenje za digitalizacijo in pristojo objavo od vsakega avtorja posameznega prispevka, kot tudi založnika – Zavoda RS za šolstvo. Sklenjenih je bilo 44 soglasij, za kar se prav vsakemu iskreno zahvaljujemo.

Dela si lahko ogledate prek Digitalne knjižnice Slovenije, na povezavi: <http://www.dlib.si/sh/F7510D88>. Hkrati vas sodelavke projekta vabimo, da tudi sami pomagate pri izboru gradiva za digitalizacijo z oddajo obrazca na tej povezavi: <https://www.nuk.uni-lj.si/storitve/eodopen>. ●

EODOPEN ali eBooks-On-Demand-Network Opening Publications for European Netizens (E-knjige po naročilu – odpiranje dostopa do gradiva za evropske uporabnike spleta) je štiriletni projekt, ki ga sofinancira Evropska komisija v okviru programa Ustvarjalna Evropa in katerega cilj je neposredno sodelovanje z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi skupnostmi pri izbiri gradiva 20. in 21. stoletja za digitalizacijo. Države partnerice projekta so Avstrija, Češka, Estonija, Litva, Madžarska, Nemčija, Poljska, Portugalska, Slovaška, Slovenija in Švedska. Skupna vrednost projekta je približno 4 milijone evrov.

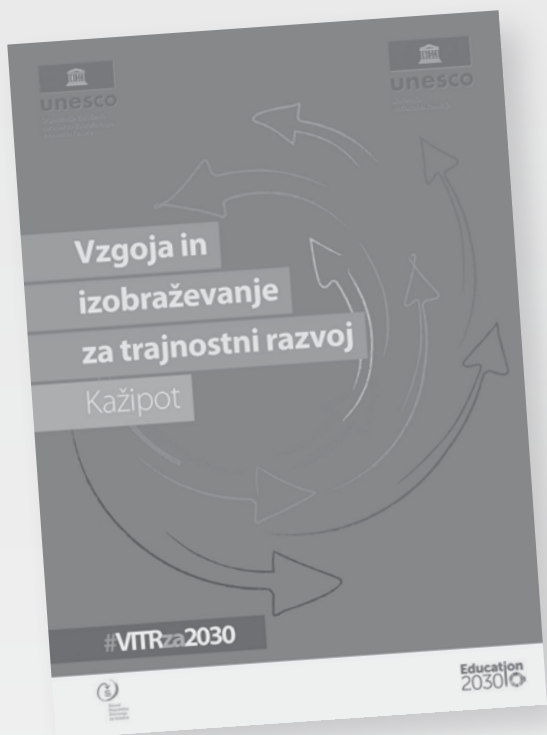
Izum

V računalniški učilnici, ki se nahaja poleg šolske knjižnice, je IZUM iz Maribora izvajal izobraževanja za šolske knjižničarje. Temu primerno so bile po vsej šoli nalepljene tudi oznake »IZUM«, da bi se udeleženci tečaja laže orientirali po šoli.

V šolsko knjižnico je ob koncu pouka zelo ponosno vstopil dijak 3. letnika. Upočasnil je korak in se začel razgledovati po knjižnici. Čez čas je le pristopil k izposojevalnemu pultu in rekel: »Oprostite, gospa knjižničarka, ali mi lahko prosim pokažete tisti izum, ki ga oglašujete po celi šoli.«

IZUM

IZ ZALOŽBE ZAVODA RS ZA ŠOLSTVO

Kažipot Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj (VITR za 2030) ima pomemben cilj: **povečati prispevek vzgoje in izobraževanja h gradnji pravičnejšega in bolj trajnostnega sveta.**

Pričujoča publikacija opredeljuje

- nujne izzive, s katerimi se sooča naš planet,
- ter predstavi področja delovanja ter priporočila za nadaljnje korake pri odzivanju nanje s pomočjo vzgoje in izobraževanja.

Slovenski prevod publikacije sta založila UNESCO in Slovenska nacionalna komisija za UNESCO, izdal pa Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Publikacijo najdete v digitalni bralnici na spletni strani ZRSŠ.

unesco

Slovenska
nacionalna komisija

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

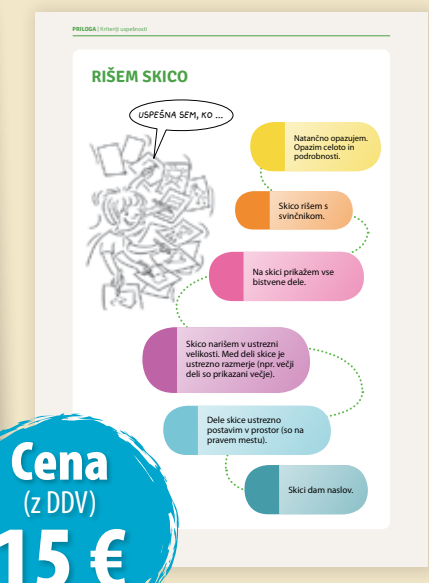
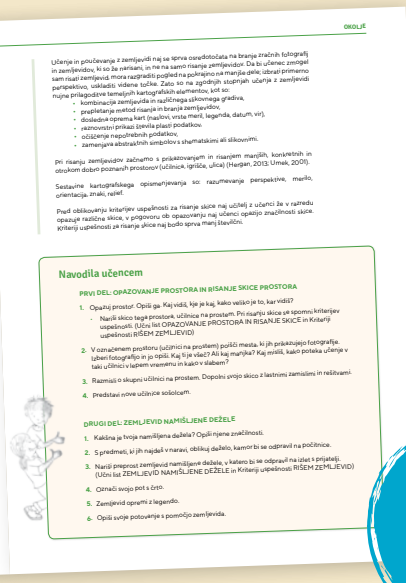
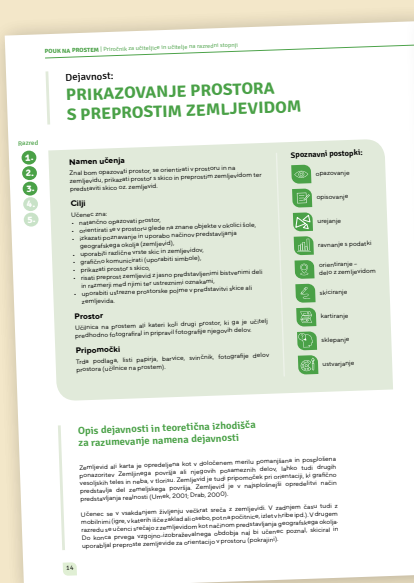
POUK NA PROSTEM

Priročnik za učiteljice in učitelje razrednega pouka

Številne raziskave govorijo o pozitivnih učinkih pouka na prostem na znanje, učenje in počutje učencev, pa tudi na šole kot skupnosti. Pouk na svežem zraku **izboljša učne dosežke, poveča motivacijo, izboljša fizično in mentalno zdravje, poveča koordinacijo, ravnotežje in ročne spretnosti ter omogoča socialni razvoj učencev.** Pri spodbudi za izvajanje in sami izpeljavi pouka na prostem, bo zagotovo v pomoč priročnik Pouk na prostem.

Priročnik je razdeljen v **šest zvezkov, združenih v mapi.** Gradivo vključuje dejavnosti na petih področjih: okolje, sporazumevanje, matematika, umetnost in igra na prostem. Dejavnosti so zasnovane tako, da spodbujajo vrstniško sodelovanje, gibanje in igro. Učenec razvija znanja in veščine z izkušnjami v neposrednem okolju: v dejavnosti je aktivno vključen, saj mu na prostem ponudimo miselne izzive, ki ga pripeljejo do povezovanja znanja, odkrivanja novega in raziskovanja novih vprašanj. Dejavnostim so **priloženi učni listi, kartice z izzivi ter orodja za samovrednotenje.**

NOVO

Cena (z DDV) 15 €

Naročanje:
P Zavod RS za šolstvo, Poljanska c. 28, 1000 Ljubljana
T 01 300 51 00
F 01 300 51 99
E zalozba@zrss.si
S www.zrss.si

Več o priročniku na [spletni strani ZRSS](http://spletni.strani.zrss.si).

Iz digitalne bralnice ZRSS

<https://www.zrss.si/digitalna-bralnica/prirocniki/>

V digitalni bralnici lahko prelistate najrazličnejše strokovne publikacije: monografije in priročnike, ter druge publikacije; dve posebej priporočamo v branje šolskim knjižničarjem.

Prijetno strokovno branje vam želimo.

<https://www.zrss.si/digitalna-bralnica/revije/>

Dve leti po izidu lahko prelistate tudi **strokovne revije**, ki so izšle pri Zavodu RS za šolstvo in so vam BREZPLAČNO dosegljive tudi v PDF obliki. Prijetno strokovno branje vam želimo.

